

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри світової
політики, дипломатії та
туристичного бізнесу
доц. Парфіненко А.Ю.

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: «**МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ І ПРОБЛЕМА
МУЛЬТИКУЛЬТУРНОСТІ В США**»

Виконала: студентка 2 курсу, групи УКР-61
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Белая Маргарита Андріївна

(прізвище та ініціали)

Керівник: к.іст.н., доц. Онацький М.Ю.

(прізвище та ініціали)

Рецензент: к.політ.н., доц. Калюжна Ю.І.

(прізвище та ініціали)

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою: _____

кількість балів: _____

Голова Екзаменаційної комісії

Велієв Фаріз

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Харків – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) другий (магістерський)
Напрямок підготовки
Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
світової політики, дипломатії та
туристичного бізнесу
Доц. Парфіненко А.Ю.

“ _____ ” _____ 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ (ПРОЕКТ)

Белая Маргарита Андріївна

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи «Міграційні процеси і проблема мультикультурності в США»

керівник роботи Онацький Максим Юрійович, к.іст.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від № 4002-5/1581 від 01.07.2024

2. Строк подання студентом роботи 20.11.2024 р.

3. Перелік питань, які потрібно розробити

Проаналізувати джерельну та наукову базу дослідження; сформулювати понятійно-категоріальний апарат дослідження; скласти соціально-економічний та політичний профіль США; дослідити географію міграційних потоків до США в другій половині ХХ – першій чверті ХХІ ст.; проаналізувати особливості міграційної політики США та державного регулювання

міграційних процесів; виявити специфіку регіональної локалізації міграційних потоків на території Сполучених Штатів Америки; дослідити вплив міграційних процесів на етно-демографічну структуру населення США; розкрити особливості соціокультурної адаптації та суспільної інтеграції мігрантів; висвітлити мультикультурні трансформації в США у XXI ст.

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1	Розділ 1. Науково-теоретичні аспекти проблеми дослідження
2	Розділ 2. Міграція до США та особливості американської міграційної політики
3	Розділ 3. Вплив міграції на розвиток мультикультурності в США

5. Дата видачі завдання 17.11.2023 р.

Студентка

підпис

М.А. Бєлая

ініціали, прізвище

Керівник роботи

підпис

М.Ю. Онацький

ініціали, прізвище

АНОТАЦІЯ

Белая М. А. Міграційні процеси і проблема мультикультурності в США

Робота присвячена дослідженню міграційних процесів та проблеми мультикультурності в США. Розглянуто джерельну та наукову базу дослідження, яка включає нормативно-правові акти, аналітичні звіти, статистичні дані, а також праці українських і закордонних науковців. Сформовано понятійно-категоріальний апарат дослідження, визначено ключові поняття, що є важливими для розуміння міграційних процесів. У роботі складено соціально-економічний та політичний профіль США, досліджено географію міграційних потоків до країни, з'ясовано особливості міграційної політики та державного регулювання міграційних процесів. Досліджено вплив міграційних процесів на етно-демографічну структуру населення США. Розкрито особливості соціокультурної адаптації мігрантів. З'ясовано вплив міграційних потоків на процес формування мультикультурного суспільства в США. Висвітлено мультикультурні трансформації в Сполучених Штатах у XXI ст., зокрема зміни в національній ідентичності, вплив мігрантів на культуру та соціальну динаміку розвитку країни. Робота підкреслює значення мультикультуралізму як основи для побудови інклюзивного американського суспільства.

ANNOTATION

Bielaia M. A. Migration Processes and the Problem of Multiculturalism in the USA

The article is dedicated to the study of migration processes and the challenges of multiculturalism in the United States. It reviews the source and scientific base, which includes regulatory legal acts, analytical reports, statistical data, as well as the works of Ukrainian and foreign researchers. A conceptual and categorical framework for the study has been developed, with key concepts essential for understanding migration processes identified. The study provides a socio-economic and political profile of the United States, analyzes the geography of migration flows to the country, and examines the peculiarities of migration policies and state regulation of migration processes. It investigates the impact of migration processes on the ethno-demographic structure of the U.S. population. The research highlights the specific features of migrants' sociocultural adaptation and their contributions to the formation of a multicultural society in USA. Multicultural transformations in the United States in the 21st century are explored, including changes in national identity, the influence of migrants on culture, and the social dynamics of the country. The work emphasizes the importance of multiculturalism as a foundation for building an inclusive american society.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ	6
1.1. Джерельна та наукова база роботи.....	6
1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження.....	14
1.3. Соціально-економічний та політичний профіль США.....	20
РОЗДІЛ 2. МІГРАЦІЯ ДО США ТА ОСОБЛИВОСТІ АМЕРИКАНСЬКОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ	28
2.1. Географія міграційних потоків до США в другій половині ХХ – першій чверті ХХІ ст.....	28
2.2. Міграційна політика США та особливості державного регулювання міграційних процесів.....	38
2.3. Регіональна спрямованість та локалізація міграційних потоків на території Сполучених Штатів Америки.....	45
РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ МІГРАЦІЇ НА РОЗВИТОК МУЛЬТИКУЛЬТУРНОСТІ В США	53
3.1. Міграційні процеси та їх вплив на етно-демографічну структуру населення США.....	53
3.2. Особливості соціокультурної адаптації та суспільної інтеграції мігрантів.....	59
3.3. Мультикультурні трансформації в США у ХХІ ст.: тенденції та перспективи.....	69
ВИСНОВКИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сполучені Штати Америки є однією з найпотужніших держав світу, яка має значний вплив на глобальні політичні, економічні та культурні процеси. У зв'язку з цим актуального значення набуває дослідження особливостей розвитку США та факторів, які на нього впливають.

Одним із чинників, що впливає на тенденції розвитку Сполучених Штатів, є міграційні потоки. В умовах глобалізації США залишаються країною, до якої спрямований основний потік мігрантів. Щорічно сотні тисяч осіб переселяються до Сполучених Штатів.

Міграція суттєво змінює демографічну та економічну структуру США. В умовах глобалізації збільшення міграційних потоків до Сполучених Штатів виступає однією з проблем, що потребує глибокого аналізу. Зокрема, міграція впливає на зміну етнокультурного ландшафту країни. В зв'язку з цим, важливим є дослідження соціокультурного впливу міграції, в тому числі, в контексті мультикультурних процесів, які відбуваються в Сполучених Штатах.

Зростання частки латиноамериканських, азійських та інших етнічних спільнот у XXI ст. викликає необхідність адаптації соціальних інститутів і державної міграційної політики США до нових реалій. Вивчення міграційних процесів дає змогу глибше зрозуміти виклики та основні тенденції розвитку сучасного мультикультурного американського суспільства, а також дозволяє запропонувати ефективні шляхи гармонізації міжкультурних відносин.

Ступінь наукової розробленості проблеми. Дослідженням теми міграційних процесів і проблем мультикультурності в США займається чимало вітчизняних науковців. Зокрема, О. Малиновська, яка вивчає глобальні тенденції, обумовлені міграційними процесами, та виклики, пов'язані із збереженням культурного розмаїття [12]; О. Козачук, який здійснив порівняльний аналіз мультикультурних практик у США та Канаді, а також вивчив вплив міграції на формування національної ідентичності у цих країнах [11].

Окремі аспекти теми широко досліджені закордонними науковцями, а саме: С. Гантінгтоном, який дослідив виклики американській національній ідентичності [36]; Дж. Ролзом, який висунув і обґрунтував ідею соціальної справедливості, як складової американської інтеграційної політики щодо мігрантів [68]; С. Каслсом і М. Міллером, які проаналізували сучасні демографічні тенденції у США та їх вплив на інтеграцію мігрантів [22, 23].

Об'єктом дослідження виступають міграційні процеси і проблема мультикультурності в США.

Предмет дослідження – міграційна політика США, механізми її реалізації, а також особливості соціокультурної інтеграції мігрантів.

Мета роботи – дослідити особливості міграційних процесів та проблему мультикультурності в США.

Для досягнення поставленої мети автор ставить наступні *завдання*:

- проаналізувати джерельну та наукову базу дослідження;
- сформулювати понятійно-категоріальний апарат дослідження;
- скласти соціально-економічний та політичний профіль США;
- з'ясувати географію міграційних потоків до США в другій половині ХХ – першій чверті ХХІ ст.;
- дослідити особливості міграційної політики США та державного регулювання міграційних процесів;
- виявити специфіку регіональної локалізації міграційних потоків на території Сполучених Штатів Америки;
- проаналізувати вплив міграційних процесів на етно-демографічну структуру США;
- розкрити особливості соціокультурної адаптації та суспільної інтеграції мігрантів;
- висвітлити тенденції та перспективи мультикультурних трансформацій у США в ХХІ ст.

Постановка наукової проблеми. Наукова проблема полягає у необхідності дослідження міграційних процесів і проблеми мультикультурності в США, розробки комплексних підходів щодо інтеграції мігрантів, що враховуватимуть економічні, соціальні та культурні аспекти. Це вимагає детального аналізу існуючої у США міграційної політики та особливостей її реалізації.

Методологічну основу дослідження склали загальнонаукові методи аналіз, синтез, індукція, дедукція, опис, порівняння, узагальнення.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти США, що регулюють міграційні процеси; статистичні дані Бюро перепису населення США, Міністерства внутрішньої безпеки США та інших державних установ; аналітичні та статистичні звіти міжнародних організацій, таких як Pew Research Center та Brookings Institution; наукові публікації, присвячені проблематиці міграції та мультикультуралізму.

Структура магістерського дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, містить 84 сторінки основного тексту. Список джерел містить 123 найменування літератури.

РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Джерельна та наукова база роботи

У процесі дослідження міграційних процесів і проблеми мультикультуралізму в США важливим є аналіз як історичних документів, так і сучасних законодавчих актів, що регулюють міграційну політику та сприяють розвитку мультикультурного суспільства. Вивчення цих аспектів дозволяє глибше зрозуміти, як упродовж десятиліть змінювались підходи до проблеми міграції в США, які виклики виникали перед суспільством та урядом, і як державні установи адаптували міграційне законодавство.

Аналіз історичних документів, зокрема законів про міграцію, дозволяє зрозуміти, як на різних етапах історичного розвитку США здійснювалась міграційна політика, регулювались потоки мігрантів і як це впливало на розвиток країни. Закони про міграцію і натуралізацію середини ХХ ст. стали поворотними в американській політиці. Вони регулювали в'їзд до США представників різних етнічних груп та створили підґрунтя для розвитку мультикультуралізму. На сучасному етапі важливими стали нормативно-правові акти та програми, що спрямовані на захист прав мігрантів і забезпечення рівності можливостей, такі як Dream Act, а також ініціативи щодо двомовної освіти.

Використання різних типів джерел дає змогу отримати уявлення щодо повної картини змін, які відбуваються в США під впливом міграції, а також оцінити, як міграційні потоки впливають на формування сучасного американського суспільства.

Перш за все, слід розглянути джерельну базу дослідження, яка включає основні документи та законодавчі акти, що регулюють міграційну політику та підтримують розвиток мультикультурного середовища в США. Джерельна база нашого дослідження складається з основних міграційних законів та

нормативних актів США, що визначають політику прийому та інтеграції мігрантів, а також сприяють розвитку мультикультурного середовища.

Одним із ключових документів є Закон про міграцію та натуралізацію 1965 р., який скасував квотну систему, що базувалась на етнічному принципі, і відкрив можливості для міграції до США представників різних країн світу. Цей закон став основою для формування сучасного мультикультурного суспільства, адже його ухвалення суттєво вплинуло на етнічну структуру населення та дало можливість в'їзду на територію Сполучених Штатів мігрантів з країн Азії, Африки та Латинської Америки [10].

Важливим документом є Закон про реформу та контроль за міграцією 1986 р., який не лише запровадив більш жорсткі вимоги щодо контролю за нелегальною міграцією, але й створив програму амністії для мігрантів, які тривалий час проживали в країні нелегально. Цей закон мав вирішальне значення для економічної інтеграції мігрантів, надаючи їм право на працю та соціальні гарантії, а також створюючи передумови для подальшого розвитку мультикультуралізму в країні [8].

Одним із ключових законодавчих кроків стало ухвалення Deferred Action for Childhood Arrivals (DACA) у 2012 р. Ця адміністративна програма надала молодим людям, які прибули до США в дитячому віці, можливість легально працювати, навчатись та проживати в країні без загрози депортації. DACA стала важливим механізмом інтеграції, сприяючи економічній стабільності та соціальній участі мігрантів. Її впровадження мало значний вплив на наступне покоління, адже сприяло зміцненню зв'язків між мігрантами та суспільством. Програма була особливо актуальною для «Dreamers» – дітей, які не мали жодних правових документів, але зростали в США [117].

Ще однією ініціативою адміністрації Обами стало розширення DACA та впровадження Deferred Action for Parents of Americans (DAPA) у 2014 р. Ця програма мала на меті захистити від депортації батьків громадян США, а також постійних жителів, які проживали в країні нелегально. Проте через юридичні виклики DAPA так і не була реалізована. Незважаючи на це, спроби

впровадження цієї програми підкреслили зусилля адміністрації Б. Обама щодо зменшення соціальної ізоляції нелегальних мігрантів та сприяння їх інтеграції [97, 83].

Серед інших важливих ініціатив того періоду слід згадати Border Security, Economic Opportunity, and Immigration Modernization Act (2013 р.), законопроект, спрямований на всебічну реформу міграційної системи. Він включав: посилення безпеки на кордонах, упорядкування процесу легальної міграції та створення механізмів для надання громадянства нелегальним мігрантам. Хоча цей законопроект не був ухвалений Конгресом, його розробка стала платформою для подальших обговорень майбутньої міграційної реформи [118, 96].

Політика Обама також підкреслювала важливість освіти як інструмента інтеграції. Програми, спрямовані на підтримку дітей мігрантів, такі як Bilingual Education Act та ініціативи ESL, отримували додаткове фінансування. Це дозволило багатьом дітям мігрантів не тільки адаптуватись до американської освітньої системи, але й успішно інтегруватись до мультикультурного середовища [119].

У результаті діяльності адміністрації Б. Обама було здійснено ряд важливих кроків на шляху формування інклюзивної міграційної політики США, що поєднувала економічні та соціальні аспекти. Проте деякі ініціативи не знайшли підтримки в Конгресі або були заблоковані судами, що свідчить про політичну складність впровадження таких реформ.

У період президентства Д. Трампа застосовувався інший підхід до міграційної проблеми, орієнтований переважно на посилення безпекових заходів та контролю за міграційними потоками.

Однією з найбільш суперечливих ініціатив став указ «Travel Ban» (Executive Order 13769), підписаний у 2017 р. Вказаний документ суттєво обмежував в'їзд до США громадян із низки країн (переважно мусульманських), обґрунтовуючи це необхідністю посилення національної безпеки [98]. Хоча це рішення викликало численні судові оскарження та

громадські протести, його адаптація в подальшому дозволила адміністрації Д. Трампа застосовувати більш суворий контроль за напливом мігрантів.

Ще однією ключовою ініціативою стало впровадження Migrant Protection Protocols (MPP), більш відомих як політика «Залишитись у Мексиці». Вона вимагала від осіб, які подають заявки на надання притулку, залишатись на території Мексики до вирішення їх справ у суді США [120]. Ця політика значно ускладнила доступ до системи надання притулку та збільшила навантаження у прикордонних регіонах.

Політика «Zero Tolerance» (2018 р.), яка передбачала кримінальне переслідування всіх осіб, що незаконно перетнули американський кордон, стала ще однією важливою ініціативою адміністрації Д. Трампа. Її реалізація призвела до розділення сімей, коли батьків затримували, а дітей відправляли до спеціальних центрів утримання. Це викликало значний міжнародний резонанс і критику з боку правозахисників [84].

Попри суворість міграційної політики республіканської адміністрації у період президентства Д. Трампа було реалізовано ряд економічних ініціатив, які мали значення для інтеграції висококваліфікованих мігрантів. Наприклад, був посилений контроль за наданням робочих віз категорії H-1B. Цей захід обмежив наплив мігрантів, але, водночас, створив більше можливостей для висококваліфікованих фахівців. Політика Д. Трампа робила акцент на безпеці та обмеженні нелегальної міграції, часто на шкоду інклюзивності.

Початок президентства Джо Байдена ознаменував повернення до більш ліберальних підходів у міграційній політиці. Адміністрація Джо Байдена внесла суттєві корективи до міграційної політики США, намагаючись збалансувати безпеку кордонів із гуманітарними та інклюзивними принципами. Однією з перших ініціатив Джо Байдена стало скасування деяких рішень адміністрації Д. Трампа, зокрема «Travel Ban», який обмежував в'їзд до США громадян із низки країн. Президент підписав укази, що відновили процес об'єднання сімей та полегшили можливості отримання притулку [95].

Також адміністрація Дж. Байдена полегшила в'їзд на територію США тим особам, які через різні причини шукали притулку в Сполучених Штатах. У 2021 р. була припинена дія Migrant Protection Protocols (MPP), що дозволило шукачам притулку очікувати розгляду їхніх справ на території США. Джо Байден також ініціював розширення програми DACA, аби захистити молодих людей, які прибули до країни в дитинстві, надаючи їм можливість легально працювати та навчатися [121].

Ще одним важливим кроком стало ухвалення U.S. Citizenship Act (2021 р.). Цей законопроект передбачав комплексну реформу міграційної системи, включаючи: можливості для отримання американського громадянства нелегальними мігрантами, які тривалий час проживають у США; спрощення системи видачі робочих віз та збільшення підтримки в межах програм суспільної інтеграції мігрантів [123].

Політика адміністрації Джо Байдена також зосереджена на вирішенні проблеми нелегальної міграції шляхом збільшення інвестицій у розвиток економік країн Центральної Америки. Це спрямовано на усунення причин, що спонукають людей покидати свої країни. У сфері освіти та соціальної інтеграції адміністрація Дж. Байдена ініціювала збільшення фінансування програм ESL та підтримку шкіл де навчаються діти мігрантів. Адміністрація Білого дому також вжила заходи, спрямовані на посилення захисту прав мігрантів у сфері працевлаштування, забезпечуючи рівні умови для їх економічної інтеграції.

Розглянуті законодавчі ініціативи, включаючи DACA, MPP, U.S. Citizenship Act, а також програми двомовної освіти, формують основу для побудови інклюзивного американського суспільства. Водночас виклики, такі як нелегальна міграція та сегрегація, залишаються актуальними, що вимагає постійного вдосконалення міграційної політики.

Таким чином, законодавча база та політичні ініціативи є ключовими інструментами у формуванні мультикультурного суспільства, яке відповідає як внутрішнім потребам, так і глобальним тенденціям.

Аналітичні звіти доповнюють джерельну базу нашого дослідження, дозволяючи оцінити реальні статистичні дані та соціальні наслідки міграції в США. Звіти таких організацій, як Pew Research Center і Brookings Institution, надають ґрунтовні дані про демографічні зміни, економічну участь та соціальну інтеграцію мігрантів. Матеріали зазначених звітів дозволяють краще оцінити вплив міграції на соціальну динаміку та економічну структуру Сполучених Штатів Америки [103, 85].

Наукова база дослідження включає праці вчених, які спеціалізуються на вивченні міграційних процесів та міграційної політики Сполучених Штатів, мультикультуралізму та соціальної інтеграції мігрантів у США. Наукова база дослідження представлена науковими статтями та монографіями, які аналізують причини міграції до США, соціальні, економічні та політичні аспекти інтеграції мігрантів, а також вплив міграції на американське суспільство.

Основоположними є роботи таких американських дослідників, як С. Гантінгтон, чия праця «Who Are We? The Challenges to America's National Identity» розглядає питання національної ідентичності США та виклики, які створює мультикультурність. С. Гантінгтон, відомий американський політолог, професор Гарвардського університету, вказував на те, що значна кількість мігрантів зберігає етнічні та культурні особливості, що може, на його думку, впливати на єдність американського суспільства. Його позиція є досить контроверсійною, але вона стала основою для подальших дискусій щодо асиміляції та мультикультуралізму в США [36].

Важливою роботою є дослідження У. Кимліки, канадського політичного філософа, відомого своїми працями про мультикультуралізм. Його монографія «Multicultural Citizenship» пропонує концепцію культурних прав етнічних меншин, підкреслюючи важливість створення умов для збереження етнічної ідентичності мігрантів. Автор вказує, що політика мультикультуралізму повинна не тільки заохочувати культурне збереження, але й підтримувати

соціальну інтеграцію, забезпечуючи мігрантам доступ до освіти і працевлаштування в Сполучених Штатах [40].

Однією з ключових праць, що формує основи сучасної концепції справедливості в контексті мультикультуралізму, є дослідження американського філософа і професора Гарвардського університету Д. Ролза. У своїй роботі «A Theory of Justice» Д. Ролз, він виходив із принципу «рівності можливостей» і підтримки найменш забезпечених верств населення, що прямо стосується інтеграції мігрантів до американського суспільства. Сутність його концепції «справедливості як чесності», полягає в тому, що мігранти мають отримати рівний доступ до ресурсів та можливостей нарівні з іншими громадянами. Використання даного підходу допомагає розглянути інтеграцію мігрантів з позицій ідеї соціальної справедливості [68].

Праця Дж. Рейта доповнює аналіз мультикультуралізму в США застосуванням «поведінкового» підходу. У своїй праці «Assessing Multiculturalism as a Behavioural Theory and Policy» Дж. Рейт досліджує мультикультуралізм як соціальну теорію та політичну стратегію. Він акцентує увагу на поведінкових аспектах інтеграції, що передбачає мирну взаємодію етнічних та культурних груп. Автор підкреслює значення міжкультурного діалогу як бази соціальної єдності та засобу для підтримки культурного розмаїття, що відповідає потребам сучасного мультикультурного суспільства в США [79].

Іншим важливим внеском у дослідження мультикультуралізму є праця І. Маріон Янг, професорки Чиказького університету. У своїй роботі «Justice and the Politics of Difference» вона звертається до теми культурного плюралізму та політики різноманіття, підкреслюючи, що справедливість має враховувати не лише економічну, але й культурну різноманітність. І. Янг вважає мультикультуралізм інструментом для збереження ідентичності етнічних меншин і їх активного залучення до суспільного життя. Її підхід відповідає принципам інклюзії та рівності, які лежать в основі мультикультурної політики США, що сприяє створенню рівних можливостей для всіх груп населення [81].

Комплексне розуміння міграційних процесів також значно збагачує робота С. Каслса та М. Міллера. У своїй праці «The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World» С. Каслс і М. Міллер розглядають сучасні демографічні тенденції та соціальні виклики, пов'язані з міграцією в умовах глобалізації. Як провідні дослідники питань міграції, вони аналізують фактори, які спричиняють міграцію та безпосередньо впливають на інтеграцію мігрантів до американського суспільства. Їх робота допомагає зрозуміти, які чинники впливають на міграційну політику Сполучених Штатів, а також на процес адаптації мігрантів, що є ключовим для розвитку мультикультуралізму в США. Автори також акцентують увагу на важливості міжнародної координації діяльності в сфері міграційної політики, яка має враховувати як національні особливості, так і глобальні процеси [23].

Вказані дослідження містять інформацію, необхідну для здійснення аналізу американської політики інтеграції мігрантів і розвитку інклюзивного суспільства, що враховує права та потреби всіх громадян, незалежно від їх культурного або етнічного походження.

Серед українських досліджень, які присвячені вивченню міграційних процесів та мультикультуралізму в США, слід виділити публікацію О. Малиновської. У своїй праці «Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії» вона проводить детальний аналіз світових міграційних тенденцій і викликів, що постають перед країнами, які «приймають» мігрантів, зокрема США. Автор акцентує увагу на важливості формування збалансованої міграційної політики, яка б враховувала потреби національної безпеки, збереження культурного розмаїття та підтримки інтеграційних процесів у мультикультурному суспільстві [12].

Іншим важливим дослідженням з нашої теми є праця О. Козачука. У своїй монографії «Національне питання у внутрішній політиці США та Канади: порівняльний аналіз» науковець досліджує особливості багатокультурних практик у цих двох державах Північної Америки, аналізуючи політику культурного плюралізму в США та офіційну політику мультикультуралізму в

Канаді. Автор розглядає, як обидві країни підходять до інтеграції етнічних меншин, зберігаючи баланс між національною єдністю та культурним різноманіттям. Він підкреслює, що міграційна політика США значною мірою впливає на соціально-економічну структуру держави, а збереження національної ідентичності мігрантів є одним із ключових питань у сучасному мультикультурному середовищі [11].

Таким чином, джерельна та наукова база нашого дослідження є комплексною та репрезентативною і включає основоположні законодавчі акти, наукові праці, аналітичні звіти та статистичні дані, що забезпечують всебічний аналіз міграційних процесів і проблеми мультикультуралізму в Сполучених Штатах. Використані документи окреслюють ключові етапи формування міграційної політики США, спрямованої на забезпечення рівних можливостей та інтеграції мігрантів. Наукові роботи містять теоретичні концепції, які є важливими для розуміння соціокультурної інтеграції, ролі мультикультуралізму та його впливу на еволюцію американського суспільства. Аналітичні звіти та статистичні матеріали дозволяють з'ясувати демографічні, економічні та соціальні тенденції, що виникають у результаті зовнішньої міграції. Така структурована джерельна та науково-теоретична база створює надійну основу для проведення ґрунтовного дослідження міграційної політики США, а також дає можливість краще оцінити соціально-економічні та культурні трансформації, спричинені міграційними процесами.

1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження

Міграція, яка в широкому розумінні визначається як переміщення осіб або груп осіб з однієї географічної території до іншої, зумовлена різними причинами, включаючи економічні, політичні, екологічні. Каслс і Міллер визначають міграцію як добровільне і вимушене переміщення, часто пов'язане зі значними соціально-економічними змінами [22]. Такі вчені, як Е. Лі, розробили теорію «виштовхування», визначивши фактори, що сприяють

посиленню міграції. Серед таких факторів автори називають війни та бідність. Виділяють дослідники також і фактори, що приваблюють мігрантів до тієї чи іншої країни. Серед них – можливості для працевлаштування, політична стабільність, високий рівень соціально-економічного розвитку «приймаючої» країни [43].

Розрізняють наступні види міграції:

- економічну міграцію, яка зумовлена пошуком можливостей для працевлаштування [49];
- вимушену міграцію, причиною якої є конфлікти та війни, що зумовлюють наплив біженців та шукачів притулку [107];
- міграцію з метою возз'єднання родин [114];
- недокументовану міграцію, яка відбувається, коли особи перетинають кордон без законного дозволу або з простроченою візою [64].

Необхідно зазначити, що багато в чому саме правовий статус визначає, які права та можливості доступні для тієї чи іншої групи мігрантів. Політика Сполучених Штатів щодо мігрантів варіюється залежно від того, чи є особа легальним мігрантом (тобто отримала дозвіл на проживання або громадянство) або ж нелегальним мігрантом (тобто перебуває в країні без відповідних документів).

Легальні мігранти (громадяни або постійні резиденти) мають доступ до широкого спектру соціальних, економічних та правових послуг: можливість легального працевлаштування, доступ до медичних послуг, освіти, соціальної допомоги, захист з боку правової системи, наявність права голосу. Нелегальні мігранти або мігранти без відповідного правового статусу стикаються з суттєвими обмеженнями, такими як відсутність легального доступу до ринку праці, обмежений або повністю відсутній доступ до соціальних програм, медичних послуг та освіти, постійна загроза депортації, відсутність правового захисту та неможливість захистити свої права в суді.

Таким чином, правовий статус визначає, які соціальні блага доступні мігранту, а також можливості його інтеграції до американського суспільства.

Влада Сполучених Штатів розробляє програми легалізації для певних категорій мігрантів. У якості прикладу можна навести програму DACA. Для нелегальних мігрантів, натомість, запроваджуються численні обмеження, як це було під час президентства Д. Трампа з його політикою «нульової толерантності» щодо нелегальної міграції.

Закон про міграцію та громадянство 1965 р. ознаменував значні зміни в міграційній політиці США, скасувавши систему квот за національним походженням, яка надавала перевагу європейським іммігрантам [7]. Вказаний закон полегшував умови для мігрантів, які переселялись до Сполучених Штатів з метою возз'єднання родин, а також запроваджував систему преференцій для висококваліфікованих мігрантів.

Подальші законодавчі акти, такі як Закон про реформування та контроль міграції 1986 р., мали на меті стримувати нелегальну міграцію шляхом надання амністії мільйонам нелегальних мігрантів, водночас караючи роботодавців, які наймали нелегальних працівників [70]. Закон про нелегальну міграцію та відповідальність мігрантів від 1996 р. ще більше посилив охорону кордонів і запровадив більш сувору політику депортації [6].

Громадянство, як формальний правовий статус, надає особам конкретні права та обов'язки. У США громадянство можна отримати або за народженням, або шляхом натуралізації, що передбачає виконання таких вимог, як проживання на території країни, володіння мовою та знання громадянських прав США [113].

Негромадяни, включно з легальними постійними мешканцями та нелегальними мігрантами, стикаються з обмеженнями щодо дотримання юридичних прав, доступу до соціальних виплат та участі в політичному житті. Ця відмінність створює певну «ієрархію» в міграційній системі, де негромадяни є більш вразливими з точки зору свого соціально-економічного статусу [37].

Мультикультуралізм – це визнання і заохочення культурного розмаїття в суспільстві. У. Кимліка визначає мультикультуралізм як політику, яка

враховує культурні відмінності різних етнічних груп мігрантів, забезпечуючи їм можливість зберігати свої культурні практики, інтегруючись при цьому до суспільних інститутів [40]. У США проблема мультикультуралізму часто обговорюється в контексті того, чи повинні мігранти асимілюватися в культурний простір країни, до якої вони переїхали, чи мають зберігати свою унікальну культурну ідентичність.

Асиміляція – це процес, за якого мігранти поступово відмовляються від своїх культурних та етнічних традицій, повністю інтегруючись у культуру приймаючого суспільства. Це поняття було детально розглянуто М. Гордоном у роботі «Assimilation in American Life», де він розглядає асиміляцію як поступове злиття з основною культурою та прийняття її норм і цінностей [31]. У класичному розумінні цей процес відбувається за рахунок втрати власної культурної ідентичності, що, на думку С. Гантінгтона, може призвести до втрати культурної самобутності мігрантів [36]. У США асиміляційна модель часто розглядається крізь призму концепції «плавильного котла» – суспільства, де культурні відмінності поступово зменшуються, і формується єдина національна ідентичність.

Проблему етнокультурної анклавізації досліджували Д. Массе та Н. Дентон. Автори вивчали причини того, чому етнічні чи культурні групи створюють анклав та обмежують взаємодію з іншими групами [50]. З точки зору дослідників це дає можливість зберігати етнічній спільноті культурну самобутність, але водночас обмежує міжкультурний діалог і соціальну інтеграцію.

На думку Дж. Рейта, такі анклавні часто виникають у великих містах, де мультикультурність особливо відчутна, і можуть призвести до соціальної ізоляції, якщо відсутня взаємодія з ширшим суспільством [69]. У США це явище особливо помітне у таких мегаполісах, як Лос-Анджелес і Нью-Йорк, де існують етнічні анклавні, які сприяють збереженню культурної ідентичності, але водночас, у межах таких етнічних анклавів з'являються

бар'єри для інтеграції відповідних груп мігрантів до американського суспільств.

На відміну від асиміляції та анклавізації інтеграція розглядається як процес, який дозволяє мігрантам зберігати власну культурну ідентичність, водночас інтегруючись у суспільне життя. У. Кимліка у своїй роботі «Multicultural Citizenship» наголошує, що інтеграція передбачає серед іншого також взаємодію між етнічними групами, створюючи можливості для культурного обміну та розуміння між ними [40].

Дослідники, такі як І. Маріон Янг, також відзначають, що інтеграційна модель заохочує збереження мовного та культурного розмаїття, сприяючи формуванню інклюзивного суспільства [81]. На думку Р. Патнема, взаємодія різних культур у межах інтеграції допомагає створювати спільні цінності та підтримує соціальну згуртованість [67].

Кінцевою метою інтеграційних моделей є формування інклюзивного суспільства – такого, що визнає та поважає культурне різноманіття всіх своїх членів. Дж. Ролз у своїй роботі «A Theory of Justice» описує інклюзивне суспільство як таке, де забезпечуються рівні можливості для всіх громадян незалежно від культурних чи етнічних відмінностей [68]. На думку таких дослідників, як А. Сен та М. Нусбаум, інклюзивне суспільство не лише підтримує культурне розмаїття, але й розвиває навички міжкультурного діалогу, які необхідні для підтримки соціальної згуртованості [71, 60]. У США реалізація інклюзивної моделі підтримується шляхом реалізації закону про громадянські права та антидискримінаційні ініціативи, що спрямовані на забезпечення рівності можливостей.

Таким чином, поняття асиміляції, інтеграції та інклюзивного суспільства утворюють взаємопов'язаний спектр підходів до залучення мігрантів у суспільне життя. Від традиційної асиміляційної моделі до сучасного розуміння інклюзії, кожне з цих понять відображає еволюцію підходів до вирішення проблем соціокультурної інтеграції в умовах культурного розмаїття.

Раса та етнічна приналежність історично формували міграційну політику США, впливаючи на те, яким групам надається перевага або забороняється в'їзд до країни. Наприклад, Закон «Про виключення китайців» від 1882 р. прямо забороняв китайським переселенцям в'їзд на територію Сполучених Штатів, а квоти на національне походження, встановлені в 1920-х рр., надавали перевагу вихідцям з Північної та Західної Європи [3]. Закон про міграцію та громадянство 1965 р. скасовував обмеження на в'їзд до США мігрантів за етнічним принципом, що призвело до збільшення напливу мігрантів з країн Латинської Америки, Азії та Африки [72].

Економічні теорії міграції досліджують вплив міграції на ринки праці, заробітну плату та економічне зростання. Дослідження показують, що хоча потік мігрантів, які мають відносно низький кваліфікаційний рівень, може впливати на зниження заробітної плати в певних секторах економіки, загалом прибуття даної категорії мігрантів сприяє зменшенню дефіциту робочої сили в країні [18]. Теорія сегментованого ринку праці стверджує, що працівники-мігранти часто займають вторинні позиції на ринку праці, які характеризуються низькою заробітною платою і обмеженою мобільністю [65]. Така сегментація посилює соціально-економічну нерівність між мігрантами та корінними мешканцями.

Проблема міграції стала важливим політичним питанням у США, де дебати в основному зосереджені навколо питань національної безпеки, економічних проблем та соціокультурної інтеграції мігрантів. Зростання популістських і націоналістичних рухів у Сполучених Штатах сприяло запровадженню обмежувальних заходів, особливо за часів президентства Д. Трампа, коли було запроваджено такі заходи, як заборона на в'їзд і скорочення прийому біженців [34].

Таким чином, понятійно-категоріальний апарат нашого дослідження визначає ключові терміни та підходи щодо розуміння міграційних процесів і мультикультуралізму в США. Розглянута науково-теоретична база сприяє більш глибокому аналізу міграційної політики США, її соціально-політичних

наслідків та впливу на процес формування мультикультуралізму в Сполучених Штатах.

1.3. Соціально-економічний та політичний профіль США

Для всебічного розкриття теми нашого дослідження необхідно детально проаналізувати соціально-економічний та політичний профіль Сполучених Штатів Америки. Важливим при цьому є розгляд основних характеристик США.

Високий рівень економічного розвитку США забезпечує стабільність і численні можливості для працевлаштування населення, професійного зростання та доступу до сучасної інфраструктури. Американська економіка, яка є однією з найбільш потужних у світі, відрізняється значною диверсифікацією – від фінансових послуг до інноваційних технологій і сільського господарства. Високі соціально-економічні показники забезпечують Сполученим Штатам статус однієї з найбільш стабільних і економічно привабливих для життя країн, де можливості для соціального і професійного розвитку поєднуються з високим рівнем захисту особистих прав і свобод. У цьому контексті важливо почати з аналізу географічного положення Сполучених Штатів, яке не лише формує основу для економічної потужності країни, а й сприяє розвитку її торговельних зв'язків і взаємодії з різними регіонами світу.

Сполучені Штати Америки розташовані на території Північної Америки. США омиваються водами Атлантичного та Тихого океанів, що не тільки забезпечує країні стратегічну перевагу в торговельній сфері, але й сприяє формуванню транспортної та портової інфраструктури світового рівня. Завдяки доступу до океанів США мають можливість активно розвивати морську торгівлю та зміцнювати свої позиції на світовому ринку, що є одним із важливих чинників, які впливають на зростання економічної потужності країни [89].

Географічне розташування США також сприяє розвитку внутрішніх і зовнішніх транспортних маршрутів, які пов'язують великі міста та економічні регіони як між собою, так і з іншими країнами світу. Крім того, наявність таких великих річкових систем, як Міссісіпі, Міссурі й Огайо сприяє розвитку сільського господарства, гідроенергетики та екосистеми. Крім того, кліматичне та ландшафтне різноманіття дозволяє країні успішно розвивати туристичний сектор, що є привабливим для мігрантів, які прагнуть знайти роботу в сфері обслуговування [89].

Наявність потужної ресурсно-сировинної бази, передусім, значних покладів нафти, вугілля, природного газу, лісових масивів створює додаткові передумови для промислового розвитку й енергетичної незалежності країни. Вигідне географічне положення не лише сприяє розвитку економіки, але й відіграло важливу роль у формуванні державного устрою США. Враховуючи масштаби території та розмаїття природних умов, федеральна система правління дозволяє кожному штату мати певну автономію у вирішенні локальних питань.

Політична система США, заснована на демократичних принципах із чітким розподілом влади та ефективною правовою системою, що підтримує права та свободи громадян, є важливим аспектом, який робить країну привабливою для мігрантів. Політична модель, що сформувалась у Сполучених Штатах, приваблює мігрантів також тим, що надає їм певну свободу вибору регіону проживання. Державний устрій, який відображає принципи федералізму, дозволяє країні ефективно управляти як значними природними ресурсами, так і людським капіталом, підтримуючи баланс між загальнонаціональними й регіональними інтересами, що також сприяє напливу мігрантів.

Державний устрій Сполучених Штатів Америки базується на принципах федералізму та розподілу влади, що забезпечує ефективне управління як на національному, так і на регіональному рівнях. В країні в повній мірі реалізовано принцип поділу влади на три гілки: законодавчу, виконавчу та

судову. Законодавчу владу здійснює Конгрес, що складається з двох палат – Сенату та Палати представників. Виконавча влада належить президенту, який є головою держави та головнокомандувачем збройних сил, а також відповідає за реалізацію федеральних законів, призначення урядових посадовців, здійснення зовнішньої політики. Судова влада, очолювана Верховним судом, забезпечує відповідність законодавчих актів конституційним нормам.

Основою політичної системи США є Конституція, прийнята ще в 1787 р., яка є основоположним документом країни. Конституція також передбачає можливість внесення поправок, що дозволяє країні адаптуватися до нових реалій, зберігаючи основні принципи демократії та свободи. На федеральному рівні діє система двопартійності, де ключову роль відіграють Демократична і Республіканська партії, що визначають політичний курс країни, представляють інтереси громадян та забезпечують рівновагу влади [89].

Федеративна система дозволяє кожному зі штатів мати власну конституцію, уряд і законодавчі органи влади. Важливим аспектом є те, що федеральна система дозволяє кожному штату зберігати власну правову, культурну та економічну самобутність, що створює сприятливі умови для внутрішнього різноманіття в межах єдиного державного механізму. Такий державний устрій сприяє не лише внутрішній стабільності, але й підтримці демократичних інститутів, що забезпечує США роль одного з ключових центрів світової політики.

Важливим фактором, що визначає соціальну й економічну динаміку розвитку США, є демографічні процеси. Демографічна ситуація в Сполучених Штатах Америки за останнє століття зазнала значних змін, які багато в чому визначили соціально-економічну структуру країни та вплинули на різні аспекти її розвитку. США, як країна з високим рівнем міграції, без перебільшення стала справжнім «домом» для представників різних етнічних груп, що формували її етно-демографічну картину з моменту заснування.

Таблиця 1.1.

Основні демографічні показники США (за період з 1930 по 2023 рр.)

Показник	1930 рік	1960 рік	1990 рік	2023 рік
Населення (млн осіб)	122,8	179,3	248,7	334,2
Частка міського населення (%)	56,1	69,8	75,2	83,5
Середня тривалість життя (роки)	59,7 (ч) 63,3 (ж)	66,6 (ч) 73,1 (ж)	71,8 (ч) 78,8 (ж)	74,5 (ч) 80,5 (ж)
Частка білого населення (%)	89,8	88,6	83,9	58,9
Частка афроамериканського населення (%)	9,7	10,5	12,3	13,6
Частка латиноамериканців (%)	~0,5	3,5	9,0	19,1
Частка вихідців з країн Азії (%)	0,1	0,5	2,8	7,0
Рівень народжуваності (на 1000 осіб)	21,3	23,7	16,7	11,0
Рівень смертності (на 1000 осіб)	11,3	9,5	8,6	8,3

Складено автором за джерелом: [110, 108, 112, 109, 99, 123, 21].

Від початку ХХ ст. чисельність населення Сполучених Штатів зросла майже втричі, що стало результатом як природного приросту, так і значних міграційних потоків, які сприяли культурному розмаїттю США.

Аналізуючи основні демографічні показники за період з 1930 по 2023 рр., можна простежити чіткі тенденції. По-перше, відбувалось постійне зростання чисельності населення – з 122,8 млн у 1930 р. до 334,2 млн у 2023 р. (табл. 1.1). Це зростання було зумовлене не лише внутрішніми факторами, а й постійними міграційними хвилями, особливо з Латинської Америки та Азії, що суттєво вплинуло на етнічний склад населення Сполучених Штатів. Наприклад, частка білого населення знизилася з 89,8% у 1930 р. до 58,9% у 2023 р., тоді як частка латиноамериканців збільшилась з менш ніж 1% до 19,1%, а частка вихідців з країн Азії зросла з 0,1% до 7%. Ці зрушення є

яскравим свідченням того, як міграція змінювала етнодемографічну структуру населення США та сприяла посиленню мультикультурності країни.

Друга важлива тенденція – це зростання рівня урбанізації. У 1930 р. лише 56,1% американців проживали в містах, однак станом на 2023 р. цей показник зріс до 83,5%. Урбанізація була спричинена як внутрішньою міграцією, так і зосередженням мігрантів у великих містах, де існувало більше можливостей для пошуку роботи. Це також відобразилось на культурному різноманітті урбанізованих центрів, таких як Нью-Йорк, Лос-Анджелес, Чикаго, де концентруються різноманітні етнічні громади.

Третя тенденція стосується тривалості життя, яка демонструє стабільне зростання. З 59,7 років для чоловіків і 63,3 років для жінок у 1930 р. середня тривалість життя підвищилась до 74,5 років для чоловіків і 80,5 років для жінок у 2023 р. Це зростання зумовлене розвитком системи охорони здоров'я, поліпшенням умов праці та підвищенням загального рівня життя населення. Проте тривалість життя також варіюється серед представників різних етнічних груп.

Дані таблиці також демонструють зниження рівня народжуваності з 21,3 на 1000 осіб у 1930 р. до 11,0 у 2023 р., що є характерною тенденцією для розвинених країн. Це зниження пояснюється не лише економічними та соціальними факторами, але й зміною ролі жінок у сучасному суспільстві, збільшенням доступу до освіти та трудових можливостей. На сучасному етапі, в умовах зниження народжуваності, міграція стала ключовим джерелом демографічного зростання, що суттєво відрізняє США від багатьох інших розвинених країн. Саме мігранти забезпечують значну частку робочої сили та підтримують економічну активність у багатьох секторах, особливо у сфері послуг, технологій та аграрному секторі.

Ці демографічні особливості, включно з міграційними процесами, мають безпосередній вплив на економічну ситуацію в країні, адже збільшення кількості населення формує як нові можливості для зростання, так і певні

виклики для економіки. Розглядаючи економічний профіль США та їх основні економічні показники, маємо зазначити наступне.

Таблиця 1.2.

Основні макроекономічні показники США (в період з 1930 по 2023 рр.)

Показник	1930 рік	1960 рік	1990 рік	2023 рік
ВВП (млрд доларів, номінальний)	92,2	543,3	5 964,4	25 462,7
ВВП на душу населення (дол. США)	749	3 007	23 198	76 800
Рівень безробіття (%)	8,7	5,5	5,6	3,8
Інфляція (середній річний приріст, %)	-6,4	1,4	5,4	4,5
Державний борг (% ВВП)	16,3	46,9	58,0	125,2
Частка іммігрантів у робочій силі (%)	6,3	5,4	9,3	17,1
Сектор послуг (% ВВП)	44,7	55,6	72,8	79,6
Міжнародна торгівля (експорт, % ВВП)	5,0	4,3	8,4	12,0
Відсоток мігрантів із вищою освітою	~4,0	~8,0	15,6	38,9
Рівень зайнятості мігрантів у високотехнологічних галузях (%)	-	-	12,4	28,7

Складено автором за джерелом: [86, 111, 90, 46].

Протягом ХХ – першої чверті ХХІ ст. США пройшли шлях від переважно індустріальної держави до постіндустріальної країни з розвиненим сектором послуг і високими показниками продуктивності праці населення. У 1930-х рр., на тлі Великої депресії, економічна ситуація в США була критичною: рівень безробіття досяг історично рекордних показників, а ВВП країни був досить низьким. Ця криза спонукала уряд розробити антикризові програми та посилити державне регулювання економічними процесами.

У період Другої світової війни та в наступні десятиліття економічні показники США значно зросли. Сполучені Штати стали потужною індустріальною державою з динамічним сектором послуг. Значним було зростання ВВП, що свідчить про ефективність економічної політики,

спрямованої на стимулювання інновацій і розширення ринку праці. Однією з важливих характеристик цього періоду було зростання зайнятості у виробництві та розширення доступу населення до отримання освіти. Зростання рівня зайнятості також було пов'язане із залученням мігрантів, що задовольняло зростаючий попит на робочу силу в промислових галузях.

В 1990-х рр. економіка США увійшла в нову фазу розвитку. В цей час почався швидкий розвиток інформаційних технологій, що вплинуло на структуру ринку праці й сприяло розвитку високотехнологічних галузей. Зросла частка мігрантів у високотехнологічних галузях, зокрема в ІТ. Це сприяло підвищенню конкурентоспроможності економіки США на міжнародному рівні. Зростання ВВП і економічних показників у США в цей період відбувалось у тому числі завдяки напливу до Сполучених Штатів висококваліфікованої робочої сили з інших регіонів світу. Освічені мігранти заповнювали вакантні посади в різних сферах, у тому числі в науково-освітній та медичній галузях.

У 2023 р. економіка США залишалась однією з найбільших і високорозвинених у світі. ВВП країни досяг високих показників, що свідчить про сильні економічні позиції країни навіть на тлі глобальних економічних викликів. Хоча ринок праці стикається з новими труднощами, він залишається стабільним завдяки високій мобільності робочої сили та активному залученню мігрантів. Міграційні потоки продовжують забезпечувати країну необхідними кваліфікованими кадрами, особливо в таких секторах, як охорона здоров'я, ІТ, будівництво та сільське господарство, що допомагає США зберігати конкурентні переваги.

Окрім цього, збільшення частки мігрантів із вищою освітою значно вплинуло на розвиток економіки США. Діяльність висококваліфікованих спеціалістів з різних країн світу об'єктивно сприяє інноваційному оновленню економіки Сполучених Штатів, зокрема в таких сферах, як медицина та інженерія. Завдяки цьому США стали одним із центрів інновацій, що підтверджується високими показниками продуктивності та стабільним

економічним зростанням. Отже, макроекономічні показники США свідчать про те, що економічна структура країни постійно адаптується до нових реалій і потреб ринку праці, де важливу роль відіграють міграційні потоки.

Таким чином, федеральний державний устрій США, чіткий поділ влади забезпечують стабільність і дозволяють адаптувати політику до потреб регіонів. Це важливо з точки зору необхідності вирішення соціально-економічних питань, що різняться залежно від демографічних і культурних особливостей штатів. Конституційна система прав і свобод підтримує баланс між національними та регіональними інтересами. Демографія США відображає багатокультурність і зростання етнічних груп завдяки міграційним потокам, які впливають на соціальну динаміку та економіку, зокрема ринок праці. Міграція в XXI ст. забезпечує робочу силу й сприяє економічному зростанню. Економіка США, адаптивна та стійка, демонструє високий ВВП, технологічний розвиток. Внесок мігрантів у розвиток ринку праці й створення інновації підсилює конкурентоспроможність країни.

Отже, соціально-економічний та політичний профіль США відображає унікальне поєднання географічних, демографічних, політичних та економічних факторів, які забезпечують стабільність, стійкість і динамічний розвиток країни. Розуміння цих аспектів є важливим для подальшого аналізу ролі міграції та мультикультуралізму у формуванні сучасної американської ідентичності та національної політики.

РОЗДІЛ 2. МІГРАЦІЯ ДО США ТА ОСОБЛИВОСТІ АМЕРИКАНСЬКОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

2.1. Географія міграційних потоків до США в другій половині ХХ – першій чверті ХХІ ст.

У другій половині ХХ ст. та першій чверті ХХІ ст. географія міграційних потоків до Сполучених Штатів Америки зазнала значних змін. Ці зміни спричинені глобалізацією, економічними кризами, політичними конфліктами та змінами в міграційній політиці США. Потоки мігрантів з Латинської Америки, Азії та інших регіонів світу суттєво вплинули на розподіл населення та розвиток різних регіонів країни.

Понад 40 мільйонів осіб, які живуть у Сполучених Штатах, народилися в інших країнах. Майже стільки ж мають принаймні одного з батьків, народженого за кордоном. Разом перше покоління (народжені за кордоном) і друге покоління (народжені в США діти першого покоління) становлять майже четверть американського населення [105].

Політичні лідери і експерти іноді посилаються на ці цифри як на свідчення того, що Сполучені Штати стикаються з беспрецедентною кризою, яка загрожує соціально-економічній і соціокультурній структурі американського суспільства. Однак нинішній рівень міграції хоча і знаходиться на рекордно високому рівні, не відрізняється від тих, які спостерігалися протягом більшої частини американської історії. Сполучені Штати були свідками послідовних хвиль масової імміграції, які спочатку розглядались як кризи, але тепер відзначаються як важливий внесок у створення «нації мігрантів» [48].

Кожне покоління американців, з моменту заснування республіки і до наших днів, ставило питання про те, кому слід дозволити в'їзд в країну і стати громадянином. Корінні жителі та мігранти, які давно оселилися в країні, по різному ставились до переселенців та їх традицій: характеру, навичок, здатності до асиміляції [82]. У США неодноразово приймалися закони, що

обмежували в'їзд і свободи різних груп новоприбулих. Але двері ніколи не закривалася повністю, і переселенці майже з усього світу продовжували шукати притулку і можливостей на американській землі [38].

Таблиця 2.1.

Особи, які отримали законний статус постійного мешканця США за країнами походження в період з 1930 до 2013 року (у %)

Регіон та країна останнього проживання	1930-1969 рр.	1970-2013 рр.
Разом (%)	100.0	100.0
Європа	47.5	13.1
Північно-Західна Європа	14.3	3.0
Британія	8.4	1.9
Ірландія	1.8	0.3
Скандинавія	2.1	0.3
Німеччина і Швейцарія	14.8	1.3
Східна Європа	4.8	5.0
Австро-Угорщина	2.3	0.3
Польща	1.3	1.2
Росія	0.1	2.0
Південна Європа	11.2	2.3
Італія	7.2	0.9
Греція	1.9	0.5
Іспанія і Португалія	2.0	0.9
Азія	7.5	34.0
Китай, Гонконг, Тайвань	2.0	6.6
Японія	1.2	0.8
Філіппіни	1.3	6.2
Корея	0.4	3.0
В'єтнам	0.0	2.9
Індія	0.3	4.6
Інша Азія	2.3	9.9
Північна і Південна Америка	43.4	45.6
Канада і Ньюфаундленд	15.3	2.4
Мексика	11.1	19.2
Кариби	8.4	11.7
Куба	4.3	2.7
Домініканська Республіка	0.0	0.0
Гаїті	0.5	1.9
Ямайка	1.0	2.2
Інші Карибські острови	1.3	1.5
Центральна Америка	2.3	5.3
Південна Америка та інші країни Америки	6.4	7.0
Африка	0.6	4.9
Океанія	0.7	0.7
Загальна кількість осіб (в тисячах)	7,269	34,696

Складено автором за джерелом: [4].

Сполучені Штати почали збирати дані про кількість і походження мігрантів починаючи з 1820 р. Ці статистичні дані опубліковані в «Щорічнику імміграційної статистики» Департаменту внутрішньої безпеки США (ДВБ) і вважаються стандартним звітом про міграцію до Сполучених Штатів, хоча ця серія дає неповну інформацію про імміграцію протягом більшої частини американської історії [87]. В останні десятиліття цифри ДВБ відображають не кількість новоприбулих, але й кількість осіб, які отримали статус законного постійного мешканця (ЗПМ), що зазвичай називають отриманням «грін-карти». Понад 1 мільйон осіб отримують статус ЗПМ щороку, але більшість з них вже перебувають у Сполучених Штатах, деякі з них – багато років.

Крім того, багато інших новоприбулих в'їжджають до США за тимчасовими візами, щоб працювати, навчатися або супроводжувати членів сім'ї, які приїжджають на роботу чи навчання. Насправді статус ЗПМ і тимчасові студенти або працівники не є повністю окремими групами населення, оскільки більше половини нових віз ЗПМ щороку є «коригуванням статусу», які отримують особи, що вже перебували в США за іншою візою (або навіть без візи). Таблиця 2.1 відображає лише потоки ЗПМ до Сполучених Штатів. Вона не включає тих, хто приїжджає за тимчасовими візами на роботу або навчання, а також тих, хто в'їжджає без дозволу. Крім того, серія ДВБ не включає емігрантів – кількість осіб, які щороку виїжджають зі Сполучених Штатів. Незважаючи на ці обмеження, серія ДВБ є найбільш широко використовуваним джерелом даних для з'ясування кількісного складу мігрантів, які прибувають і проживають у Сполучених Штатах.

Велика депресія та Друга світова війна були ключовими факторами, що призвели до дуже низького рівня міграції в 1930 – 1940-х рр. Більш того, обмежувальні закони 1920-х рр. різко знизили кількість мігрантів, встановивши національні квоти для вихідців з країн Південної та Східної Європи і квоти нульового числа мігрантів з Азії та Африки. Отже, майже половина з 7 мільйонів мігрантів, прийнятих в цей період, були вихідцями з

країн Західної півкулі. Найбільші потоки були з Канади, але була також значна кількість приїжджих з Мексики, Карибського басейну та Південної Америки.

Міцні соціальні і економічні зв'язки між мексиканцями, які отримали громадянство США указом президента, і громадянами Мексики, які проживають на південь від Ріо-Гранде, забезпечили основу для стійких потоків мігрантів навіть після створення Прикордонного патруля в 1924 р. В додаток до тих переселенців, кому було надано постійне місце проживання, Сполучені Штати дозволили в'їзд тимчасових працівників з Мексики. Це було широко відомо як програма Bracero. Понад 5 мільйонів мексиканців приїхали до Сполучених Штатів за умовами цієї програми в період з 1942 до 1964 рр., але практично всі повернулися в Мексику [52]. Тривала також міграція переселенців з європейських країн, яким були надані міграційні квоти [74].

Період з 1920-х по 1960-ті рр. був важливим етапом для інтеграції та асиміляції мігрантів з Південної і Східної Європи, і особливо їх дітей [13]. На тлі часто недружнього ставлення, з якими стикались нові мігранти протягом вказаного етапу, поступово намітився певний прогрес. Оскільки в 1910-х та 1920-х рр. нові мігранти вважались окремою категорією, відсоток етнічних змішаних шлюбів був відносно низьким [62]. У той же час, рух за американізацію дійсно підвищив рівень натуралізації мігрантів і розширив можливості отримання освіти для дітей мігрантів [38]. До 1950-х рр. мігранти досягли соціально-економічного паритету з іншими американцями [13].

Друга світова війна і повоєнний економічний бум, що наступив після неї, також позитивно позначився на інтеграції мігрантів. Ці тенденції продовжились і в другій половині ХХ ст., включивши раніше стигматизовані мігрантські та релігійні групи, в тому числі католиків і євреїв, в соціальний та економічний мейнстрім. Протягом більшої частини ХХ ст. американська прихильність до різноманітності обмежувалася резервуванням одного місця у Верховному Суді для католиків і одного для юдеїв – неявне припущення полягало в тому, що без певної неформальної квоти релігійні меншини не

будуть представлені. Ця традиція свідчить про те, що інші фактори, такі як політична ідеологія, зараз є більш важливими, ніж релігія чи походження.

35 мільйонів легальних мігрантів з 1970 по 2013 рік являють собою нову главу в історії американської міграції, при цьому більше 40% мігрантів є вихідцями з Латинської Америки і 34% – з Азії (Таблиця 2.1). Кількість мігрантів, які отримали статус ЗПМ за цей період, включає 6 мільйонів з Мексики, 4 мільйони з Карибського басейну, 1,8 мільйона з Центральної Америки і 2,4 мільйона з Південної Америки. З 12 мільйонів мігрантів з країн Азії, які отримали статус ЗПМ починаючи з 1970 року, 2 мільйони родом з Китаю (включаючи Тайвань і Гонконг), ще 3 мільйони – з Філіппін, і більше 1 мільйона з Кореї, В'єтнаму і Індії. З 1970 р. понад 1,7 мільйона мігрантів з Африки отримали статус ЗПМ.

Хоча суспільна реакція на хвилю міграції після 1965 р., можливо, не має таких відвертих негативних проявів, які були характерні для Америки початку ХХ ст., існують паралелі між антимигрантськими політичними рухами тоді і зараз. Нелегальні мігранти викликають неоднозначне сприйняття серед представників американської політичної еліти, а також різну оцінку у засобах масової інформації, включаючи звинувачення в тому, що нелегальна міграція впливає на рівень злочинності, поширення інфекційних захворювань, створює перенаселеність в окремих населених пунктах [52]

Відомі вчені іноді обґрунтовано заявляють, що переселенці з Азії та Латинської Америки досить складно інтегруються в американське суспільство [20]. Розглядаючи наслідки міграції з Латинської Америки (зокрема, з Мексики), відомий гарвардський політолог С. Гантінгтон попереджав, що подальший наплив мігрантів врешті-решт «перетворить Америку на країну двох мов, двох культур і двох народів» [36].

У 1990-х і 2000-х рр. Конгрес США прийняв низку законів, які дозволили депортацію іноземців, у тому числі постійних мешканців, без дотримання належної правової процедури. Затримання і депортація багатьох

мусульманських мігрантів після 11 вересня нагадувала примусову репатріацію мексиканців у 1930-х і 1950-х рр.

Крім побоювань щодо негативного впливу мігрантів на ринок праці і навантаження на соціальну систему США, деякі американці вважають, що велика кількість іммігрантів з країн «третього світу» становить загрозу національній ідентичності та культури [56]. Обурення в засобах масової інформації стосується, передусім, нелегальної міграції і проблем «порушення кордонів». Втім антипатія нерідко поширюється на всіх мігрантів, особливо в періоди економічного спаду [24]. Наприклад, у 1994 р. населення Каліфорнії схвалило Пропозицію 187, яка мала на меті обмежити доступ дітей нелегальних мігрантів до медичної та освітньої системи. Іншою відповіддю на уявну загрозу з боку іммігрантів стала мілітаризація мексиканського кордону і витрачання мільярдів доларів на охорону американо-мексиканського кордону [54].

Після міграційних реформ 1960-х рр. рівень міграції зріс з 1970-х рр. до кінця 1990-х рр. і відтоді коливається на відносно високому рівні. Однак протягом першої чверті XXI ст. спостерігаються певні зміни в національному складі мігрантів. Наприклад, наплив нелегальних мігрантів, особливо з Мексики сповільнився на початку 2000-х рр., а потім, після «Великої рецесії», зменшився [98]. Основна хвиля корейської міграції досягла піку в 1980-х рр., тоді як міграція з Китаю та Індії в 1990-х і 2000-х рр. зросла (Таблиця 2.1).

Зміни в міграційній політиці та політиці щодо біженців призвели до певних змін у структурі міграційного потоку. Зокрема, збільшилась чисельність висококваліфікованих працівників, що переїхали до США за візовою програмою H-1B, зросла кількість іноземних студентів і аспірантів, які вступають до американських університетів. Ця міграційна політика відображає, принаймні частково, високий попит на висококваліфіковану робочу силу в галузях STEM (наука, технології, інженерія та математика) з

боку американських фірм, які задіяні в сфері високих технологій, а також дослідницьких лабораторій в університетах і приватному секторі.

Існує також високий попит на тимчасову робочу силу в американському сільськогосподарському секторі, що призвело до створення візової програми H-2A. Працевлаштування нелегальних мігрантів на низькооплачувану роботу в сільському господарстві, будівництві, домашньому догляді за дітьми є частковою відповіддю на попит на дешеву некваліфіковану робочу силу як з боку американського бізнесу, так і з боку приватних домогосподарств у Сполучених Штатах [52].

Вплив Великої рецесії 2007 – 2009 рр. на мексиканську міграцію якісно відрізнявся від впливу попередніх економічних криз. Наслідки високого рівня безробіття, включаючи різке скорочення робочих місць у сфері будівництва, які часто заповнювалися мексиканськими мігрантами, призвели до того, що коефіцієнт міграції з Мексики зменшився до нуля або навіть став від'ємним, оскільки кількість мігрантів, які повернулися, зрівнялась або навіть перевищила кількість новоприбулих [98]. У звіті Дослідницького центру П'ю стверджується, що з 2009 р. зі Сполучених Штатів виїхало більше мексиканців, ніж в'їхало, що свідчить про певні зміни в міграційних тенденціях [92]. Цьому загальному скороченню напливу мексиканських мігрантів частково сприяло збільшення кількості випадків їх примусового виселення та депортації [51].

Починаючи з 2000 р., навіть попри зменшення міграційного потоку з Латинської Америки, зокрема з Мексики, все більша частка мігрантів прибуває з Азії. В абсолютних цифрах кількість прибуттів з Азії зросла з 323 000 у 1970 р. до 2,5 мільйонів у 2013 році [103]. Починаючи з 2008 року, різні статистичні дані вказують на те, що до США прибуває більше мігрантів з Азії, ніж латиноамериканців. Останні дані, однак, вказують на певне зростання кількості мігрантів з держав Центральної Америки. Збільшення міграції з Центральної Америки певним чином скорегувало розрив між азійською та іспаномовною міграцією.

Підсумовуючи, можна сказати, що на початку ХХІ ст. можна виокремити період зростання потоку мігрантів до Сполучених Штатів. Він тривав з 2000 по 2007 рік. Після 2008 р. спостерігалось скорочення міграційного потоку, що було обумовлено рецесією, яка спричинила різке уповільнення міграції з Латинської Америки. Економічні фактори, які зменшили потоки нелегальної міграції, значно менше вплинули на легальну міграцію, пов'язану з возз'єднанням сімей, значна частина яких походить з Азії.

Таблиця 2.2.

Прибуття біженців з різних регіонів світу (у тис. осіб)

Регіон громадянства	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Африка	17.506	22.497	31.640	20.251	10.462	16.373	4.173	6.259	11.406
Азія	41.165	43.091	48.268	26.648	7.524	7.852	4.235	3.833	9.469
Європа	825	2.178	3.676	5.019	3.459	4.850	2.477	924	2.139
Північна Америка	4.067	1.528	812	1.456	827	511	712	349	2.062
Океанія	0	0	0	0	5	0	4	3	3
Південна Америка	253	522	232	232	128	298	236	53	424
Сумарно кількість осіб з визначених регіонів	69.816	69.816	84.628	53.606	22.405	29.884	11.837	11.421	25.503

Складено автором за джерелом: [115].

З 2014 р. спостерігається збільшення потоку мігрантів до США. Він зумовлений різними політичними, економічними та соціальними факторами. За цей період США приймали біженців з усіх куточків світу, причому кожен регіон мав свої особливі причини та динаміку міграційних потоків (Таблиця 2.2). Біженці з Африки становили значну частину від загальної кількості мігрантів до США. З 2014 до 2016 рр. кількість африканських біженців значно зросла, досягнувши піку в 2016 р. (31640 осіб). Основними країнами походження переселенців з Африканського континенту були Сомалі, Демократична Республіка Конго (ДРК), Судан та Еритрея. Причини міграції з цих країн

включають тривалі внутрішні конфлікти (зокрема, на етнічному ґрунті), політичні репресії, економічну нестабільність. Наприклад, конфлікти в Сомалі, Судані, ДРК, змусили тисячі людей шукати притулку в США [120].

Азія також була регіоном, звідки відбувався наплив біженців до США у цей період. Значний потік біженців спостерігався з Сирії, Іраку, Бірми (М'янми) та Бутану. Громадянська війна в Сирії, яка розпочалась у 2011 р., спровокувала значний потік біженців, пік якого припав на 2016 р., коли США прийняли понад 12 000 сирійських біженців. Ірак, який пережив вторгнення США в 2003 р., а пізніше був змушений вести боротьбу з ІДІЛ, також був значним джерелом напливу біженців. У Бірмі, етнічне насильство проти рохінджа змусило тисячі людей шукати притулок в інших країнах, включаючи США [120].

Кількість переселенців з Центральної Америки, зокрема з Гватемали, Гондурасу та Сальвадору, також значно зросла за цей час. Вказані країни переживають серйозні соціально-економічні проблеми, політичну нестабільність, високий рівень корупції та злочинності. Станом на 2014 р., потоки біженців з цих країн постійно зростали.

Океанія, в свою чергу, не була значним джерелом біженців для США у цей період. Кількість біженців з цього регіону була незначною, оскільки політичні та економічні умови тут відносно стабільні. Однак, певні конфлікти та політична нестабільність у Папуа-Новій Гвінеї та Фіджі все ж спричинили незначну хвилю міграцію до США.

Південна Америка також не виступає значним джерелом напливу біженців до США, але деякі країни, такі як Венесуела та Колумбія, протягом останніх десятиліть перетворились на країн-«донорів» мігрантів. Венесуела, зокрема, переживала глибоку економічну кризу та політичну нестабільність, що спричинило масовий виїзд населення. З 2015 р. ситуація у Венесуелі значно погіршилась, і багато венесуельців шукали притулок у США. Хвиля мігрантів з Колумбії пов'язана як з економічною, так і з політичною нестабільністю в цій країні, тривалим громадянським конфліктом, діяльністю праворадикальних та

ліворадикальних рухів, високим рівнем злочинності, корупцією, діяльністю наркокартелів.

Що стосується напливу європейських мігрантів до США, слід зазначити, що хоча Європа не була значним «донором» міграційних потоків до Сполучених Штатів, з окремих країн Європи потік мігрантів був досить значним. З України, Росії, Боснії та Герцеговина переселялись біженці через політичні переслідування, збройні конфлікти, складну економічну ситуацію. Наприклад, міграція українців до США з 2014 по 2022 рік була зумовлена політичними та економічними факторами, а також війною на сході України. Політичні рішення адміністрацій Б. Обами, Д. Трампа та Д. Байдена впливали на кількість прийнятих біженців, а також на умови їх інтеграції та підтримки у США.

Значно збільшилась кількість українських біженців після початку повномасштабного російського вторгнення у 2022 р. Мільйони українців були змушені залишити свої домівки, шукаючи притулок у сусідніх країнах та за океаном. Кроки щодо прийняття деяких українців американська адміністрація почала здійснювати 3 березня, коли міністр внутрішньої безпеки А. Майоркас оголосив про надання тимчасового захищеного статусу на 18 місяців для деяких українців, які вже перебували в Сполучених Штатах. Міністерство внутрішньої безпеки підрахувало, що 59 600 українців мали право на участь у програмі, яка передбачає звільнення від депортації та отримання дозволу на роботу.

21 квітня 2022 р. адміністрація Білого дому оголосила про плани прийняти до 100 тис. українців через поєднання програми «Об'єднання заради України» – приватної спонсорської програми, метою якої є сприяння переїзду вимушених українських переселенців до Сполучених Штатів на тимчасове проживання. Уряд США надав притулок близько 20 тис. українцям, які прибули на американо-мексиканський кордон без дозволу на в'їзд. Втім, ця практика була припинена наприкінці квітня 2022 р. Новоприбулі українці збільшили кількісний склад української діаспори в Сполучених Штатах, яка налічує понад

1,1 мільйона осіб. Це становить близько 1% від загального числа мігрантів, які проживали на території Сполучених Штатах станом на 2019 рік.

Таким чином, міграція до США з 1930 по 2022 рік відображає глобальні процеси, що відбувались у світі. Міграція вплинула на демографічний склад населення США. У 1930-х рр. Велика депресія значно зменшила кількість прибулих мігрантів через економічні труднощі. В період Другої світової війни та після її завершення США стали притулком для мільйонів європейських біженців, що втікали від руйнувань та політичних переслідувань. У 1965 р. була прийнята Міграційна реформа, яка відкрила двері для мігрантів з країн Азії, Латинської Америки та Африки, змінюючи етнічний склад новоприбулих. 1980-ті рр. відзначилися збільшенням кількості мігрантів з Центральної Америки, внаслідок громадянських війн та економічних криз у регіоні. Наприкінці ХХ ст. глобалізація та міжнародні конфлікти сприяли зростанню міграційних потоків з Близького Сходу та Африки. Початок ХХІ ст. приніс нові виклики у вигляді терористичних загроз та посилення прикордонного контролю після подій 11 вересня 2001 р. У 2010-х рр. міграція з Сирії, Іраку та Афганістану значно посилилась через війни та гуманітарні кризи. І тільки пандемія COVID-19 у 2020–2022 рр. тимчасово знизила рівень міграції через жорсткі обмеження на подорожі та переміщення, однак конфлікти та кризи продовжують впливати на сучасні міграційні процеси.

2.2. Міграційна політика США та особливості державного регулювання міграційних процесів

Щоб зрозуміти динаміку імміграційної політики США з другої половини ХХ ст. до сьогодні важливо проаналізувати основні заходи які здійснювали з цією метою різні адміністрації США.

Після Другої світової війни протягом 1945-1965 рр. США зустрілись зі значними гуманітарними проблемами, що призвело до прийняття в 1948 р. Закону про переміщених осіб. Президент Г. Трумен санкціонував прискорений

прийом переміщених осіб і біженців до США. Ця директива дозволила понад 40 тис. переміщених осіб в'їхати до США, а приблизно 1 тис. біженців, які вже перебували в США, отримати статус постійного мешканця. Закон про переміщених осіб був першим спеціальним законом про біженців, прийнятим Конгресом, який стосувався майже 7 мільйонів переміщених осіб з Європи, які переїхали до Сполучених Штатів у період Другої світової війни. Закон вимагав, щоб прийняті переміщені особи знайшли місце проживання на території США і забезпечили себе роботою. Відповідно до цього закону США прийняли понад 350 тис. переміщених осіб до закінчення терміну його дії в 1952 р.

В 1952 р. був прийнятий Закон про імміграцію та громадянство (Закон МакКаррана-Волтера), який зберіг систему квот за національним походженням, але запровадив преференції для кваліфікованих працівників. Цей закон передбачав квоти для представників усіх національностей, скасовував расові обмеження на отримання громадянства та посилював контроль за дотриманням міграційного законодавства. При цьому пріоритет надавався кваліфікованим працівникам. Також даний закон передбачав можливість для возз'єднання родин, що давало змогу подружжям, які мали неповнолітніх дітей, та батькам дорослих громадян США законні підстави переїхати до Сполучених Штатів Америки поза квотами. Незважаючи на вето президента Г. Трумена Конгрес ухвалив Закон про міграцію та натуралізацію, який не містив конкретних положень щодо біженців, що зумовило необхідність прийняття спеціальних програм прийому біженців.

Угорська криза 1956 р., що спровокувала нову хвилю біженців, продемонструвала необхідність більш систематичної політики щодо переселенців. У відповідь на події в Угорщині США прийняли 6130 угорських біженців відповідно до Закону про допомогу біженцям 1953 р. і понад 30 тис. відповідно до повноважень генерального прокурора щодо умовно-дострокового звільнення. Це створило прецедент використання умовно-дострокового звільнення для прийому біженців, який згодом був узаконений Конгресом, надавши їм законний статус постійних резидентів.

В період міграційної реформи (1965–1980 рр.) в 1965 р. був ухвалений Закон про міграцію та громадянство (Закон Гарта-Селлера). Він ознаменував значні зрушення, скасувавши систему квот за національним принципом і замінивши її системою, яка надавала пріоритет возз'єднанню родин та дозволяла переїзд до США кваліфікованих мігрантів. Цей закон став відповіддю на рух за громадянські права і зміну ставлення до расової рівності.

Новий Закон про біженців, прийнятий у 1980 р., встановив систематичні процедури прийому біженців з гуманітарних міркувань, узгодивши політику США з протоколами ООН щодо біженців, створивши Управління з розселення біженців і встановивши щорічні цілі прийому біженців. Рух за громадянські права змусив Конгрес остаточно скасувати систему квот за національним походженням. Цей закон сприяв збільшенню кількості мігрантів з неєвропейських країн і вплинув на зміни етно-демографічної структури населення США.

Адміністрації Р. Рейгана і Дж. Буша-старшого протягом 1980-х – початку 1990-х рр. підготували черговий Закон про міграційну реформу і контроль (1986 р.) (IRCA), який мав на меті зменшити нелегальну міграцію шляхом амністії близько 3 мільйонів нелегальних мігрантів і запровадження санкцій для роботодавців за наймання нелегальних робітників. Однак довгостроковий вплив був неоднозначним, оскільки заходи примусу не були повністю ефективними. Закон про міграцію 1990 р. збільшив загальні міграційні квоти і запровадив візову лотерею для диверсифікації міграційного потоку. Він також реформував візову програму H-1B (так звана «робоча віза») для кваліфікованих працівників, що відображало зростаючий попит, який існував у США на висококваліфікованих фахівців.

Зростаюче занепокоєння щодо нелегальної міграції та її впливу на ринок праці призвело до компромісу, який полягав у поєднанні амністії з більш жорстким застосуванням міграційного законодавства. Хоча Закон про міграційну реформу та міграційний контроль легалізував перебування на території США мільйонів мігрантів, правоохоронні заходи не змогли запобігти

майбутній нелегальній міграції, що підкреслило потребу в комплексній реформі.

За часів адміністрації Б. Клінтона був ухвалений Закон про нелегальну міграцію та відповідальність мігрантів (1996 р.). Він посилив охорону кордонів, збільшив покарання за порушення міграційного законодавства та обмежив доступ мігрантів до державних пільг. Зокрема, цей закон передбачав депортацію нелегальних мігрантів.

У XXI ст. міграційна політика США зазнала значних змін за часів різних президентських адміністрацій. У відповідь на терористичні атаки 11 вересня 2001 р. президент Дж. Буш-молодший ініціював у 2003 р. створення міністерства внутрішньої безпеки (МВБ) якому були передані функції регулювання міграційних процесів та забезпечення національної безпеки. Цей крок мав на меті посилити безпеку кордонів і впорядкувати дотримання міграційного законодавства шляхом об'єднання таких відомств, як Служба міграції та натуралізації і Митна служба США, в одне відомство. Основною метою було запобігти майбутнім терористичним атакам шляхом посилення заходів безпеки у Сполучених Штатах.

Закон «Про безпечну огорожу» 2006 р. передбачав будівництво захисних споруджень уздовж американо-мексиканського кордону. Цей закон був спрямований на стримування нелегальної імміграції та посилення безпеки кордону. Він містив положення про посилення спостереження, використання передових технологій і залучення додаткових сил для здійснення прикордонного патрулювання. Закон зобов'язував будувати двошарові огорожі на ділянках з високим трафіком для запобігання нелегальному перетину кордону та контрабанді наркотиків [4]. Адміністрація Дж. Буша-молодшого поширила тимчасовий статус біженців на громадян країн, що постраждали від стихійних лих і конфліктів, включаючи Сальвадор, Гондурас і Нікарагуа, що надавав тимчасовий правовий статус і дозвіл на роботу особам з цих країн, дозволяючи їм легально жити і працювати на території США, поки їхні рідні країни відновлювалися.

Створення МВБ і посилення заходів безпеки отримали широку підтримку одразу після 11 вересня, що відображало загальнонаціональні настрої, які надавали пріоритет безпеці над громадянськими свободами. Однак Закон про безпечну огорожу отримав неоднозначну реакцію: в той час як одні схвалювали його як необхідний для забезпечення безпеки кордонів, інші критикували його за фінансові витрати і можливі негативні гуманітарні наслідки [9].

Політика відстрочених заходів для дітей, які прибувають з-за кордону (DACA – Deferred Action for Childhood Arrivals), почала реалізовуватись у 2012 р. під час каденції Б. Обама. Вона передбачала тимчасове звільнення від депортації та дозвіл на роботу відповідним нелегальним мігрантам, яких привезли до США ще дітьми. Отримувачі DACA повинні були відповідати певним критеріям, зокрема, прибути до США у віці до 16 років, безперервно проживати в США з 2007 р. і бути молодше 31 року станом на 15 червня 2012 р. DACA була спрямована на подолання невизначеності, з якою стикаються молоді мігранти, які виростили в США і вважають їх своєю рідною країною [105].

Подібна політика відстроченої дії для батьків американців (DAPA) була запроваджена в 2014 р. Вона мала на меті поширити подібний захист на батьків громадян США та законних постійних резидентів. Однак ця політика була заблокована федеральними судами і так і не була реалізованою. DAPA мала на меті надати тимчасове звільнення від депортації та дозвіл на роботу мільйонам батьків, діти яких проживали в США. Це дозволило б їм залишитися в США і піклуватись про своїх дітей, народжених у США. У 2014 р. була прийнята програма Пріоритетного правозастосування, яка передбачала депортацію нелегальних мігрантів, засуджених за скоєння тяжких злочинів. Ця програма була спрямована на видалення осіб, які становили загрозу громадській безпеці, одночасно обмежуючи депортацію нелегальних мігрантів, які не були запідозрені у скоєнні кримінальних злочинів [106].

DACA була високо оцінена організаціями, діяльність яких пов'язана із захистом прав мігрантів. Натомість дана ініціатива була піддана критиці з боку

нелегальних мігрантів. Програма надала допомогу сотням тисяч людей, але зіткнулася з юридичними проблемами та невизначеністю. Блокування ДАРА продемонструвало глибокі партійні розбіжності щодо міграційної реформи, оскільки багато республіканців стверджували, що вона стимулює нелегальну імміграцію. Програма отримала підтримку за свій цілеспрямований підхід, але також зазнала критики за свою залежність від співпраці з місцевими правоохоронними органами, що, на думку деяких експертів, призвело до недовіри з боку громадськості.

Починаючи з 2017 р. президент Д. Трамп видав укази, що обмежують поїздки для мешканців кількох переважно мусульманських країн, посиляючись на міркування національної безпеки. Ці заборони, які часто називають «мусульманською забороною», неодноразово переглядалися і стикалися з численними юридичними проблемами. Початкова заборона, Виконавчий наказ 13769, призупиняла в'їзд для громадян Ірану, Іраку, Лівії, Сомалі, Судану, Сирії та Ємену. Наступні версії включали й деякі інші країни і робили винятки лише для власників грін-карт і віз.

Запроваджена у 2018 р. політика «нульової толерантності» до нелегальної міграції передбачала переслідування осіб, які нелегально перетинали американо-мексиканський кордон. Ця політика викликала значний суспільний резонанс, що врешті-решт змусило адміністрацію Білого дому припинити розлучення сімей за рішенням суду. Політика була спрямована на стримування нелегальної міграції, але була широко засуджена за її гуманітарний вплив, особливо на дітей [84].

У 2019 р. американська адміністрація розширила перелік причин для відмови у видачі грін-карт мігрантам, які можуть стати залежними від державних виплат, з метою сприяння самозабезпеченню серед мігрантів. Це правило зазнало критики через потенційне включення до нього найбільш вразливих груп населення, таких як малозабезпечені родини та особи з інвалідністю. Це правило ускладнило отримання посвідчення на постійне проживання для мігрантів, якщо вони користувались або могли користуватись

такими пільгами, як Medicaid, талони на харчування або житлова допомога [91].

Політика «нульової толерантності» до нелегальної міграції викликала значний суспільний резонанс і міжнародний осуд через розлучення сімей, яке вона спричинила. Правило публічного обвинувачення зазнало критики з боку мігрантських правозахисних груп та кількох штатів. Ця політика сформувала в американському суспільстві імідж адміністрації Д. Трампа як такої, що займає жорстку позицію щодо мігрантів.

Джо Байден, після свого обрання на посаду президента США, скасував кілька рішень попередньої адміністрації Білого дому, зокрема заборону на в'їзд і будівництво прикордонної стіни. Він також відновив дію DACA і намагався покласти край політиці «Залишайтеся у Мексиці», яка вимагала від шукачів притулку чекати в Мексиці, поки їх заяви будуть розглянуті. В цілому, підхід адміністрації Джо Байдена спрямований на відновлення більш гуманної та інклюзивної міграційної системи.

Закон про громадянство США, ухвалений у 2021 р., має на меті забезпечити шлях до громадянства для нелегальних мігрантів, модернізувати міграційну систему та усунути першопричини міграції з Центральної Америки. Закон пропонує восьмирічний період для отримання американського громадянства для нелегальних іммігрантів, збільшує кількість віз і забезпечує фінансування з метою усунення першопричин міграції з Центральної Америки [5]. Білий дім розширив перелік осіб, яким надається тимчасовий захист. Зокрема, його надано венесуельцям та гаїтянам. Ці рішення відображають більш гуманний підхід до міграційної проблеми, визнаючи небезпечні умови в цих країнах і надаючи тимчасовий правовий статус їх громадянам у США.

Міграційна політика після обрання на посаду президента США Джо Байдена була позитивно сприйнята групами захисту прав мігрантів, але піддана критиці з боку опонентів як така, що підриває безпеку кордонів. Втім, запропонований американською адміністрацією Закон про громадянство США

зустрічається зі значними політичними перешкодами, що відображає глибокі партійні розбіжності щодо комплексної імміграційної реформи.

2.3. Регіональна спрямованість та локалізація міграційних потоків на території Сполучених Штатів Америки

Сполучені Штати Америки від самого початку свого існування приваблювали мігрантів з усього світу. Міграційні потоки, що прямують до США, являють собою складне і динамічне явище, на формування якого впливає багато факторів. З плином часу змінювався не тільки склад мігрантів, а й географія їх переміщення, що справляло значний вплив на демографічний ландшафт окремих штатів.

У другій половині ХХ ст. Сполучені Штати Америки стали однією з головних країн призначення для мігрантів з усього світу. Міграція з Європи, Азії, Латинської Америки і, віднедавна, України стала важливим аспектом формування культурної ідентичності багатьох американських регіонів. Ці потоки міграції не тільки збагатили американське суспільство розмаїттям культур, а й впливають на економіку та політичний розвиток США. Зростання кількості мігрантів із країн Латинської Америки в останні десятиліття стало результатом соціально-економічних труднощів, які переживає населення держав даного регіону, тоді як міграція з України була зумовлена політичною нестабільністю та військовим конфліктом.

Міграційні потоки до Сполучених Штатів Америки з 1930-х до 1970-х рр. формувалась під впливом кількох ключових чинників, таких як Велика депресія, Друга світова війна, політичні та економічні кризи в Латинській Америці, програма Врасеро, «велика міграція» афроамериканців із півдня США, а також збільшення кількості мігрантів з Європи та Азії. Ці процеси суттєво змінили не лише етно-демографічний склад населення окремих штатів, а й їх соціально-економічну структуру. Під час Великої депресії, починаючи з 1930-х рр., особливо сильний відтік населення спостерігався в штатах Оклахома, Техас і Арканзас. Пилові бурі та економічний спад змусили тисячі

фермерів покинути свої домівки і мігрувати в більш благополучні регіони, зокрема, до Каліфорнії. До штатів, розташованих на Західному узбережжі США, переселялись цілі родини, сподіваючись знайти роботу в сільськогосподарському секторі. Каліфорнія стала своєрідним центром для цих внутрішніх переселенців, і, за деякими оцінками, в 1930-х рр. населення штату зросло за рахунок мігрантів на 10% [47].

Міграція з Мексики до Каліфорнії, Техасу й Аризони була пов'язана із запровадженням програми Врасего в 1942 р., яка була спрямована на залучення мексиканських робітників для тимчасових робіт у сільському господарстві. Це була одна з найбільших програм тимчасової робочої міграції в історії США, яка не тільки допомогла вирішити проблему дефіциту робочої сили під час Другої світової війни, але й створила передумови для довготривалої мексиканської міграції. Після закінчення терміну дії цієї програми в 1964 р. значна частина працівників залишилася в США, зокрема в прикордонних штатах. У деяких районах, таких як Південна Каліфорнія і Південний Техас, мексиканці становили до 25% населення [53].

На східному узбережжі найбільшим пунктом призначення для міжнародних мігрантів виступав Нью-Йорк. З початком Другої світової війни і подальшою хвилею єврейських біженців, які рятувалися від нацистських переслідувань, місто стало важливим центром для європейських мігрантів. Крім того, у повоєнні роки до Нью-Йорка почали прибувати мігранти з Латинської Америки та Карибського басейну, включно з великими пуерториканськими спільнотами. До кінця 1960-х рр. пуерториканці становили до 12% населення Нью-Йорка, що зробило це місто центром пуерториканської культури на материковій частині США [16].

Міграція з Куби до Флориди набула масового характеру після кубинської революції 1959 р., коли тисячі кубинців залишили острів. Флорида, особливо Маямі, стали головним напрямом для кубинських мігрантів. До середини 1970-х рр. кубинці становили понад 20% населення Маямі, що змінило культурний та економічний ландшафт міста [17].

Техас приваблював не тільки мексиканських мігрантів у рамках програми Bracero, а й став ключовим пунктом для мігрантів з інших країн Центральної Америки, які прямували до США. «Велика міграція» афроамериканців, що почалася 1916 р., значно посилилась після Другої світової війни. Афроамериканці шукали кращу роботу і умови життя на Півночі і Заході, і Техас, як промисловий і сільськогосподарський центр, став одним із штатів, на території якого осідали мігранти з африканського континенту. Станом на 1970 р. в деяких південних регіонах Техасу афроамериканці становили до 15% населення [38].

Північно-східні штати, такі як Пенсільванія і Массачусетс, також відчували значний вплив мігрантів. У Філадельфії та Піттсбурзі афроамериканська міграція відіграла ключову роль у зміні етно-демографічної структури населення. У зв'язку з тим, що тут зосереджена значна кількість промислових підприємств, ці міста приваблювали трудових мігрантів. З одного боку це сприяло економічному розвитку регіону, а з іншого спричинило зростання соціальної напруги. Відсоток афроамериканського населення в цих містах станом на 1970 р. зріс до 20%. На Середньому Заході, зокрема в Чикаго та Детройті, міграція афроамериканців і вихідців з Європи значно вплинула на демографічну та соціальну структуру, а також на економічний та культурний ландшафт регіону. Внаслідок т. зв. «великої міграції» мільйони афроамериканців переселились із «сільських» південних штатів до міст промислового поясу в пошуках роботи у виробничому секторі. У Детройті до 1970 р. афроамериканці становили близько 30% населення, а в Чикаго – до 35%, що зробило ці міста своєрідними центрами афроамериканської культури.

На Заході США, крім Каліфорнії, важливу роль у залученні мігрантів відігравали такі штати, як Вашингтон і Орегон. До цих штатів прямували як внутрішні мігранти, так і мігранти з Азії, особливо з Китаю та Японії. У 1930-ті та 1940-ті рр. тут спостерігався стійкий вплив мігрантів з країн Східної Азії, незважаючи на політику обмежень міграції, прийняту на федеральному рівні. До 1970 р. громади вихідців зі східноазійського регіону

становили значну частку населення деяких міст на Західному узбережжі, таких як Сіетл і Портленд.

Після ухвалення в 1965 р. закону про міграцію та громадянство, який зняв обмеження на в'їзд для вихідців з азійських і африканських країн, спостерігався стійкий наплив мігрантів із цих регіонів. Китай, Індія, Філіппіни і Південна Корея стали лідерами за кількістю мігрантів. Переселенці з цих країн осідали переважно в Каліфорнії, Нью-Йорку, Техасі та Вашингтоні. У Каліфорнії, наприклад, мігранти з держав Східної та Південно-Східної Азії становили значну частину населення, особливо в Лос-Анджелесі та районі затоки Сан-Франциско. До 2010 р. азійські іммігранти становили близько 13% населення штату [30].

У 1970-х рр. також спостерігався значний наплив мігрантів із Латинської Америки. Кубинська міграція до Флориди посилилась на початку 1980-х рр., коли приблизно 125 000 кубинців прибули до Маямі. Кубинська діаспора суттєво вплинула на культурне та економічне життя Флориди, а Маямі перетворився на центр кубинської еміграції в США. Втім, у цей період країною, з якої прибував найбільший потік мігрантів, була Мексика. Мексиканські мігранти оселялись переважно в прикордонних штатах, таких як Техас, Аризона і Каліфорнія. У 1990-х рр. міграція з Мексики зросла через причини економічного характеру, зокрема, у зв'язку з економічною кризою в Мексиці. Водночас, одним із важливих факторів, який об'єктивно сприяв збільшенню потоку мігрантів з Мексики та інших країн Центральної Америки, стало підписання Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (NAFTA). Це призвело також і до збільшення нелегальної міграції до США, особливо до сільськогосподарських районів Каліфорнії та Техасу, де мексиканські мігранти в деяких районах на початку 2000-х рр. становили близько 25% населення [15].

До Техасу, який має протяжний кордон з Мексикою, прямувало найбільше мігрантів з Латинської Америки. У 1990-х рр. кількість латиноамериканців у штаті зросла на 33%, і до 2010 р. майже 40% його жителів мали латиноамериканське коріння. Це зростання супроводжувалось збільшенням

чисельності мексиканських робітників, які працювали у будівельній та сільськогосподарській галузях, а також у сфері послуг.

Тим часом Нью-Йорк залишався важливим центром міграції на Східному узбережжі. У 1970-х і 1980-х рр. до цього міста продовжували прибувати мігранти з Латинської Америки, особливо з Пуерто-Ріко і Домініканської Республіки, що зробило його найбільшим місцем зосередження пуерториканської та домініканської діаспори в США. Станом на 2010 р. латиноамериканці становили близько 25% населення Нью-Йорка.

Одночасно на Середньому Заході, в таких штатах як Іллінойс, Вісконсин і Міннесота, спостерігалось зростання міграції як зі Східної Європи, так і з Латинської Америки. Зокрема, Чикаго став важливим центром для мігрантів із Польщі та Мексики. Польська діаспора в Чикаго значно збільшилась внаслідок трансформаційних процесів у Східній Європі, тоді як мексиканська міграція сприяла збільшенню чисельності робочої сили в промисловому секторі міста.

Флорида також залишалась привабливим штатом для мігрантів з Латинської Америки та Карибського басейну. Міграція з Гаїті та Домініканської Республіки зросла після посилення політичної нестабільності в цих країнах. Гаїтянська діаспора особливо сильно вплинула на південну частину штату, де її представники влаштовувались на роботу в туристичному і сільськогосподарському секторах, склавши на початку 2000-х рр. близько 4% населення Південної Флориди. Водночас штат Вашингтон, особливо м. Сіетл, став привабливим для мігрантів із Південно-Східної Азії, зокрема з В'єтнаму, Лаосу та Камбоджі, потік яких зріс унаслідок в'єтнамської війни і подальших політичних криз у регіоні. В'єтнамці та лаосці оселялись у районі П'юджет-Саунд, що зробило Сіетл одним із найбільших центрів азійської діаспори в США [77].

У другому десятилітті XXI ст. США продовжували залишатись одним із найпопулярніших напрямів для мігрантів. Одним із ключових чинників, що впливають на міграційні потоки, є політична нестабільність. Наприклад, конфлікт в Україні, що розпочався 2014 р. став каталізатором для масового

переселення українців до США, що спричинило різке збільшення кількості запитів на притулок і тимчасовий захист.

Політика тимчасового захисту, запроваджена для українських біженців, стала важливим інструментом для підтримки тих, хто шукає притулку в умовах війни. Після 2014 р. значно збільшився потік українців, які шукають притулок або кращі умови для життя та самореалізації. За даними Міністерства внутрішньої безпеки США, кількість заявок на притулок від громадян України суттєво зросла з початку конфлікту. Основними штатами, куди прямували українські мігранти, стали Нью-Йорк, Каліфорнія, Іллінойс та Вашингтон, де вже існували значні українські громади. Нью-Йорк, де розташована найбільша українська діаспора в США, особливо притягував мігрантів з України. Українське поселення на Мангеттені стало важливим культурним центром для багатьох новоприбулих. Крім того, в Каліфорнії, особливо в районі Лос-Анджелеса і Сакраменто, також помітно збільшилась кількість українських мігрантів, багато з яких шукали роботу у сфері обслуговування і технологій.

У 2022 р., після початку повномасштабної війни, США оголосили про спеціальну програму для українських біженців, що призвело до ще більшого збільшення потоку мігрантів. Багато українців прибули за програмами тимчасового захисту, які передбачали право на проживання та роботу в США на обмежений термін. Це справило значний вплив на демографічну ситуацію в таких штатах, як Вашингтон та Іллінойс, де запроваджувались ініціативи з підтримки біженців [39]. Важливим аспектом стало збільшення кількості висококваліфікованих фахівців з України, особливо в галузі ІТ і технологій, які емігрували до США в пошуках кращих можливостей для кар'єри. Такі американські штати як Техас і Каліфорнія, з їх технологічним сектором, що розвивається, стали важливими «центрами тяжіння» для таких фахівців.

Водночас одним із ключових джерел міграції до США в цей період залишається Латинська Америка. Зокрема, продовжувала зростати міграційні потоки з країн Центральної Америки – Гондурасу, Сальвадору, Гватемали. Серед причин міграції населення з держав цього регіону слід назвати

економічні проблеми, політичну нестабільність, корупцію, низький рівень життя населення, складну криміногенну ситуацію.

Мігранти, які прибувають із регіону Центральної Америки, осідають здебільшого в південних штатах, таких як Техас, Аризона, Каліфорнія і Флорида. Наприклад, у 2021 р. в Техасі мігранти з Латинської Америки становили близько 40% від загальної кількості іноземного населення [120].

Водночас Флорида продовжує залишатися центром тяжіння для мігрантів із Куби, Венесуели та Гаїті. Після початку кризи у Венесуелі та в умовах економічної нестабільності в цій країні, багато венесуельців емігрували до США, зокрема до Флориди. Маямі став важливим центром для венесуельської діаспори, особливо в період кризи 2019–2021 рр., коли венесуельці становили до 20% від загальної кількості мігрантів у Південній Флориді. Каліфорнія також продовжує залучати мігрантів з країн Азії, особливо з Китаю, Індії та Філіппін.

Китайська міграція в основному зосереджена у великих мегаполісах, таких як Лос-Анджелес і Сан-Франциско. Представники китайської діаспори працюють у технологічній сфері, фінансовій та інших галузях. Кількість мігрантів з Індії зросла в цей період, особливо в зв'язку з підвищеним попитом на висококваліфікованих фахівців у галузі ІТ і медицини. У 2020 р. індійські мігранти становили значну частку висококваліфікованої робочої сили в Кремнієвій долині.

Нью-Йорк залишається важливим центром для мігрантів з усього світу, особливо з країн Карибського басейну та Африки. В 2010-х – першій половині 2020-х рр. до Нью-Йорка прибула значна кількість мігрантів з Нігерії та Гани, що відображає економічні та політичні проблеми в цих країнах. Ці мігранти осідають здебільшого в Брукліні та Бронксі, де африканські громади продовжують зростати і здійснюють значний культурний та економічний вплив на місто.

Техас також став одним із ключових напрямів для мігрантів з Азії та Африки. Зростання кількості мігрантів з Індії та Китаю супроводжувалось збільшенням кількості робітників у високотехнологічних сферах, а також у

нафтодобувній та нафтопереробній галузях. У Х'юстоні та Далласі значно зросла кількість висококваліфікованих працівників з Індії, що пов'язано з високим попитом на робочі візи H-1B [94].

Таким чином, міграція до США протягом 1930 – 2023 рр. багато в чому була обумовлена економічними та політичними причинами. Міграційні процеси свідчать про значний вплив глобальних подій. Водночас міграційні потоки значним чином впливають на демографічні тенденції у Сполучених Штатах. Кожна хвиля міграції не тільки змінювала склад населення США, але й мала значний вплив на економіку, культуру та соціальну структуру окремих американських штатів.

РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ МІГРАЦІЇ НА РОЗВИТОК МУЛЬТИКУЛЬТУРНОСТІ В США

3.1. Міграційні процеси та їх вплив на етно-демографічну структуру населення США

Сполучені Штати, які часто називають «нацією мігрантів», з моменту свого заснування були притулком для переселенців з Європи, які шукали нові можливості, економічну стабільність або тікали від переслідувань. Міжнародно-політичні процеси, які відбувались в Європі та світі, суттєво впливали на характер та масштаби міграційних потоків, змінюючи етнокультурну мозаїку країни протягом ХХ – ХХІ ст.

З 1930-х рр. і до сьогодні міграція відіграє ключову роль у демографічних процесах в США, впливаючи, водночас, на культурні, соціальні та економічні процеси всередині країни. За цей період Сполучені Штати пережили кілька великих хвиль міграції, кожна з яких суттєво вплинула на етнічну структуру населення країни. Вплив цих міграційних хвиль відчувається на різних сторонах життя американського суспільства.

До прийняття Закону про міграцію і натуралізацію 1965 р. міграційна політика США була орієнтована на обмеження в'їзду представників багатьох етнічних спільнот. Протягом більшої частини першої половини ХХ ст. більшість мігрантів були вихідцями з європейських країн. Це зумовлювалось дією квот, встановлених міграційними законами 1920-х рр., які віддавали перевагу європейським мігрантам і значно обмежували можливості для прибуття переселенців з інших регіонів світу.

Період з 1920-х – до 1960-х рр. характеризується стабільним, хоча і дещо обмеженим міграційним потоком, де найбільший вплив на етно-демографічну структуру мали переселенці з Європи – італійці, ірландці, німці та інші групи. Однак ці обмеження почали поступово скасовувались після Другої світової війни, коли США почали приймати більше біженців та працюючих мігрантів з країн, які постраждали внаслідок війни.

Важливою віхою в історії міграційних процесів США стало ухвалення Закону про міграцію та громадянство 1965 р. Він скасував стару систему квот, яка була заснована на етнічному принципі, і сприяв збільшенню міграційного потоку з країн Азії, Латинської Америки та Африки. Цей закон мав важливі наслідки та суттєво вплинув на склад населення США [59].

Прийняття Закону 1965 р. сприяло зміні етнічного складу мігрантів. Якщо до 1960 р. понад 70% іммігрантів походили з Європи, то до 1980 р. цей показник зменшився до 11%. Водночас, частка мігрантів з Азії та Латинської Америки досягла 80%. Загальна чисельність населення США зростає з 179 млн у 1960 р. до 331 млн у 2020 р., і понад 40% цього зростання забезпечили мігранти. Багато в чому ухвалення даного закону стало ключовою віхою у процесі формування в США мультикультурного суспільства [59].

Особливо швидкими темпами почав зростати наплив мігрантів з Латинської Америки, зокрема, з Мексики, Куби та Пуерто-Рико. До 1980 р. латиноамериканці вже складали близько 6% населення Сполучених Штатів. Їх кількість продовжувала стрімко зростати і протягом наступних десятиліть. У 2000-х рр. чисельність латиноамериканців досягла 35 мільйонів, а до 2020 р. – понад 62 мільйони, що становило 19% від загального населення країни. Найбільші концентрації спостерігались у Каліфорнії (39%), Техасі (39%) і Флориді (27%). Близько 66% усіх латиноамериканців у США є вихідцями з Мексики [100]. Латиноамериканська міграція не лише вплинула на демографію, а й стала визначальним фактором у формуванні політичного ландшафту США, оскільки ця група активно залучається до політичного життя, формуючи нові електоральні тренди. Латиноамериканські мігранти значно вплинули на культурне і соціальне життя Сполучених Штатів, створюючи етнічні громади в таких містах, як Лос-Анджелес, Майамі, Чикаго та Нью-Йорк.

Паралельно з цим мігранти з країн Східної та Південно-Східної Азії також складали значну частину переселенців до США. Зміни в законодавстві відкрили двері для мігрантів із Китаю, Філіппін, В'єтнаму, Індії та інших країн

Азії, частка яких у структурі населення США почала зростати. Наприклад, у результаті в'єтнамської війни тисячі в'єтнамських біженців переселились до США, ставши частиною нової хвилі міграції з Південно-Східної Азії. Станом на 2020 р. кількість вихідців з даного регіону, які проживали на території Сполучених Штатів, становила приблизно 7% від загальної кількості населення країни. У великих містах, таких як Нью-Йорк, Сан-Франциско та Лос-Анджелес, громади вихідців з країн Східної та Південно-Східної Азії відіграють важливу роль у соціальному, культурному та економічному житті [52].

Не менш важливим процесом, що вплинув на етно-демографічну структуру США, стала «велика міграція» афроамериканців. Хоча афроамериканці проживали в Сполучених Штатах ще з XVII ст., «велика міграція» – внутрішнє переміщення афроамериканців з південних штатів на Північ і Захід – мала значний вплив на урбанізаційні процеси в окремих американських регіонах та розвиток багатьох великих міст. Міграція афроамериканців почалась на початку XX ст., але значно посилилась після Другої світової війни, коли вони масово переселялись до таких міст, як Чикаго, Детройт, Нью-Йорк, де шукали роботу і кращі життєві умови. Це привело до значної зміни демографічного складу населення цих міст та сприяло формуванню сильних афроамериканських громад у північних і західних штатах [32].

У 1980-х і 1990-х рр. міграційні процеси в США почали стрімко змінювати етнічну та расову структуру країни, сприяючи формуванню багатокультурного суспільства. Цей період характеризувався значним зростанням міграції з Латинської Америки та Азії, що стало наслідком як змін у законодавстві, так і економічних та політичних умов у країнах походження мігрантів.

Основною етнічною групою, чисельність якої постійно зростала в ці роки, були латиноамериканці, особливо вихідці з Мексики, Сальвадору та Гватемали. Міграційні потоки з цих країн значно зросли через економічні

труднощі і політичну нестабільність в Латинській Америці. До 2000 р. латиноамериканці стали другою за чисельністю етнічною групою в США, складаючи понад 12% населення країни. Зростання чисельності цієї групи мало значні наслідки для демографічного та соціального складу населення Сполучених Штатів. Латиноамериканці були задіяні в сільському господарстві, будівництві та сфері послуг. Міста, такі як Лос-Анджелес, Х'юстон, Майамі та Чикаго, стали осередками для латиноамериканських громад, які значно вплинули на їх соціальну і культурну динаміку.

Не менш важливою стала проблема нелегальної міграції, яка особливо загострилась у цей період. Мігранти з Мексики та інших країн Латинської Америки часто прибували до США нелегально, шукаючи роботу та кращі умови життя. Ще в 1986 р президент Р. Рейган підписав Закон про реформу та контроль за міграцією, який мав на меті посилити заходи проти нелегальної міграції, але також надав амністію мільйонам нелегальних мігрантів, які вже проживали в країні. Це був компромісний крок, що мав далекосяжні наслідки для Сполучених Штатів.

Усі ці процеси призвели до значної трансформації етно-демографічної структури населення Сполучених Штатів у період з 1980-х по 2000-ті рр. Переселенці з країн Азії та Латинської Америки стали основними групами, що забезпечували зростання населення країни, значно впливаючи на її культуру, економіку та політику. У той час як європейські мігранти домінували в перші десятиліття ХХ ст., наприкінці ХХ ст. американське суспільство вже перетворилось на справді мультикультурне, де вихідці з Латинської Америки, Азії та Африки відіграють все більш помітну роль у визначенні майбутнього держави.

На початку 2000-х рр. Сполучені Штати були країною, до якої був спрямований основний потік мігрантів з усього світу. Перше десятиліття ХХІ ст. було ознаменоване значними змінами в етно-демографічній структурі населення, що суттєво вплинуло на етно-культурний ландшафт країни.

Латиноамериканці продовжували становити найбільш швидко зростаючу групу серед мігрантів. Станом на 2020 р. вони вже склали близько 19% населення США, що робило їх другою за чисельністю етнічною групою. Вказана тенденція має як культурні, так і політичні наслідки. Латиноамериканська культура, зокрема мова, кулінарні традиції, музика та звичаї, міцно вкоренились в американському житті. Великі міста, такі як Лос-Анджелес, Майамі, Сан-Антоніо та Нью-Йорк, стали культурними осередками для вихідців з Латинської Америки, що суттєво впливала на міську інфраструктуру, економіку та навіть політичний ландшафт окремих штатів. Багато латиноамериканців почали брати участь у політичному житті, а дискусії про міграційну політику та права мігрантів стали однією з ключових політичних тем у Сполучених Штатах [28].

Паралельно з цим, також відбулось зростання азійської діаспори в США. Після прийняття міграційних законів 1965 р. кількість мігрантів з країн Азії почала стрімко збільшуватись. Особливо це стосувалось переселенців з Китаю, Індії, В'єтнаму та Південної Кореї. В'єтнамська війна також значно вплинула на демографічні зміни в США, коли тисячі в'єтнамських біженців переселились до Сполучених Штатів, створюючи нові громади в таких містах, як Сан-Хосе, Х'юстон та Сіетл. Азійські мігранти, як і латиноамериканські, в місцях свого проживання сформували етнічні анклави, які сприяли збереженню їх культурних та мовних традицій. Зокрема, в таких містах, як Сан-Франциско та Лос-Анджелес сформувались чисельні китайські та корейські громади, тоді як в Нью-Йорку зросла чисельність мігрантів з Індії та Пакистану. У 1980-х рр. чисельність мігрантів з країн Азії становила 3,5 мільйони, а до 2020 р – понад 24 мільйони (7% населення США). Найбільші групи – вихідців з Китаю (23%), Індії (20%), Філіппін (18%) та В'єтнаму (11%). У великих містах, таких як Сан-Франциско та Нью-Йорк, ці громади стали невід'ємною частиною економічного та соціального життя. Азійська діаспора, завдяки високому рівню освіти переселенців з країн Азії (понад 54% мають

ступінь бакалавра і вище), стала важливим рушієм економічного зростання США, особливо у сфері технологій та медицини [44].

Представники східноазійських діаспор продовжують відігравати помітну роль у різних сферах, зокрема в технологічному секторі, медицині, науці та освіті. В таких містах, як Нью-Йорк, Сан-Франциско, Лос-Анджелес і Сієтл, азійські громади не лише збагачували культурне життя своїми лінгвістичними та культурними традиціями, але й активно сприяли розвитку міської інфраструктури та бізнес-середовища. Азартний дух підприємництва, освіченість та соціальна мобільність стали основними чинниками успіху вихідців з країн Азії, які проживають у США [63].

Продовжувала відігравати важливу роль у зміні демографічної карти країни також і внутрішня міграція афроамериканців. Хоча більшість афроамериканського населення вже давно осіло у великих містах Півночі та Заходу, питання соціальної нерівності залишались досить гострими. Між 1916 і 1970 роками понад 6 мільйонів афроамериканців переселилися до таких міст, як Чикаго, Детройт і Нью-Йорк. У Чикаго їх чисельність зросла з 44 тисяч у 1910 р. до понад 1 мільйона у 1970 р. [78]. Рух за права афроамериканців, такі як Black Lives Matter, особливо посилювався в 2010-х рр., привертаючи увагу до системних проблем расової нерівності та дискримінації у сферах освіти, охорони здоров'я, працевлаштування та правоохоронної системи. Це, своєю чергою, впливало на соціальні та політичні зміни в США [73].

Таким чином, міграційні процеси початку XXI ст. призвели до суттєвих змін в етнічному складі населення США. Продовжував зростати наплив мігрантів з країн Латинської Америки, Азії та Африки. В середині країни посилювалась внутрішня міграція афроамериканського населення. Усі ці зміни зробили США однією з найбільш мультикультурних країн світу, де різноманітність не лише впливає на культуру, але й визначає економічний та політичний ландшафт країни.

3.2. Особливості соціокультурної адаптації та суспільної інтеграції мігрантів

Питання адаптації мігрантів відіграють важливу роль у формуванні суспільної стабільності, культурного різноманіття та соціальної злагоди в багатонаціональних державах, таких як США. Адаптація передбачає не тільки економічне та соціальне пристосування до нових умов, але й культурні зміни, які можуть впливати як на мігрантів, так і на приймаюче суспільство. Асиміляція, як правило, представляє собою процес, за якого мігранти, прибуваючи до нової країни, поступово відмовляються від своїх культурних та етнічних традицій, повністю інтегруючись у культуру країни перебування. В межах цієї моделі передбачається, що мігранти не лише пристосовуються до нових соціальних норм і цінностей, а й із часом повністю переймають їх, водночас втрачаючи елементи своєї рідної культури. Модель асиміляції передбачає поступову трансформацію етнічної та культурної ідентичності, що дозволяє з часом досягти соціальної однорідності та забезпечити стабільність у суспільстві.

Модель асиміляції включає кілька етапів, кожен з яких відображає поступову адаптацію та зміну культурних орієнтирів мігрантів: мовна асиміляція передбачає перехід на мову країни перебування, яку мігранти починають використовувати як у професійному, так і в особистому житті, що з часом може призвести до втрати рідної мови наступними поколіннями, особливо коли мова країни перебування стає основною.

Культурна асиміляція охоплює поступове прийняття нових традицій та звичаїв, коли мігранти зберігають або навіть святкують традиційні для приймаючого суспільства свята, такі як День подяки або Різдво в США, що допомагає їм інтегруватися і прийняти нові цінності, водночас втрачаючи деякі аспекти рідної культури. Соціальна асиміляція передбачає повне включення в соціальне життя приймаючої країни через освіту, зайнятість, громадську активність та формування соціальних зв'язків, коли мігранти приймають і

розуміють соціальні норми країни проживання, таким чином стаючи невід'ємною частиною американського суспільства [13].

Асиміляційна модель відіграє ключову роль у створенні стабільного та однорідного суспільства, яке сприймається як необхідна умова для національної єдності та розвитку. Відома також як «плавильний котел», вона символізує процес, де культурні й етнічні відмінності поступово зникають, а мігранти стають частиною єдиної національної культури. Ця модель тривалий час переважала в політиці США, особливо в першій половині XX ст., коли численні мігранти з Європи змушені були пристосовуватись до англо-американської культури, що сприяло формуванню більш однорідного суспільства. Однак, асиміляційна модель має і значні недоліки. Втрата культурної різноманітності є одним із ключових викликів цієї моделі. Багато мігрантів можуть відчувати психологічний дискомфорт, стикаючись із необхідністю відмовитись від рідних культурних практик і звичаїв, що призводить до кризи ідентичності. Це особливо актуально для тих, хто зростає в мультикультурному середовищі, де постійне балансування між двома культурами створює певні труднощі.

Відсутність можливості зберегти свою етнічну ідентичність може спричинити проблеми з самоідентифікацією та емоційним благополуччям, що негативно впливає на психологічний стан мігрантів та їх нащадків. Іншим недоліком повної асиміляції є ризик етнічної та культурної гомогенізації, що може призвести до втрати унікальних культурних практик, знань та традицій. Це також може вплинути на різноманіття суспільства, яке, за відсутності культурного обміну, може збідніти як на рівні індивідуальних ідентичностей, так і на рівні суспільних цінностей і звичаїв [36].

На противагу асиміляції, мультикультуралізм, як модель інтеграції мігрантів, є гнучкішою та більш інклюзивною у порівнянні з традиційною асиміляційною моделлю. На відміну від асиміляції, мультикультуралізм не змушує мігрантів відмовлятися від своїх культурних цінностей, а дозволяє їм

зберігати свою ідентичність, залишаючись при цьому активними учасниками суспільного життя країни перебування.

Цей підхід позитивно впливає на самопочуття й соціальну адаптацію мігрантів, робить суспільство більш відкритим, різноманітним та стійким до культурних і соціальних викликів. Збереження культурної ідентичності в рамках мультикультуралізму – ключовий елемент, який допомагає уникати надмірного асиміляційного «згладжування» різних культур. Проте цей аспект має й іншу сторону. З одного боку, дозволяючи мігрантам зберігати свою мову, релігію та традиції, мультикультуралізм зменшує ймовірність відчуження та знижує рівень «культурного шоку», оскільки особи не змушені повністю відмовлятися від свого минулого. З іншого боку, така політика може також призвести до утворення своєрідних «культурних анклавів», де мігранти продовжують жити за своїми традиціями. У перспективі це може уповільнювати соціальну інтеграцію, створюючи певну соціальну дистанцію, яка потенційно може призводити до конфліктів або непорозумінь між різними етнічними групами населення [40].

Ще однією рисою мультикультуралізму є плюралізм, тобто можливість співіснування різних культур в одному суспільстві, які взаємодіють, але не витісняють одна одну. Плюралізм, зокрема, сприяє взаємозбагаченню та формує толерантне середовище, проте в деяких випадках може також призводити до фрагментації суспільства, коли певні групи мігрантів відмовляються від взаємодії з іншими культурами. Наприклад, певні етнічні громади можуть свідомо підтримувати закритий спосіб життя, обмежуючи контакти з іншими культурними групами. Це питання стало особливо актуальним у США та Канаді, де деякі групи мігрантів зберігають власні звичаї й соціальні структури, що створює виклики для формування єдиного суспільного простору [40].

Переваги мультикультуралізму також проявляються в економічному аспекті, оскільки культурна різноманітність сприяє підвищенню конкурентоспроможності. В країнах, де активно розвивається

мультикультуралізм, спостерігається залучення працівників з усього світу, що розширює ринки, створює нові можливості для бізнесу і збагачує економіку інноваціями. Наприклад, у США завдяки мультикультуралізму з'являються певні новації, що відповідають потребам різних етнічних груп, а також з'являються нові ніші для розвитку малого бізнесу, якими керують мігранти. Водночас цей підхід може також спричиняти економічні труднощі, коли, через обмеження доступу до ресурсів або освіти, деякі мігранти залишаються на периферії економічного та суспільного життя.

Для досягнення збалансованого мультикультурного суспільства важливо враховувати різноманітні чинники, що впливають на соціокультурну інтеграцію мігрантів. Одним із головних аспектів є питання культурної ідентичності та здатності зберігати її у процесі адаптації до нового соціального середовища. Незважаючи на значні переваги мультикультуралізму, зокрема підтримку етнічної різноманітності та розвиток культурного багатства, відсутність чіткого підходу до інтеграції може ускладнити процес взаємодії між культурними групами. Це часто призводить до виникнення «паралельних суспільств», де окремі групи можуть функціонувати практично ізольовано, зберігаючи свої культурні та соціальні практики, але не завжди включаючись у загальне суспільне життя.

Для того щоб уникнути таких викликів, політика соціальної інтеграції повинна бути спрямована на сприяння не тільки культурному збереженню, але й активній участі мігрантів у суспільних інституціях, таких як система освіти, ринок праці, а також громадські та політичні організації. Дослідження вказують на те, що участь у громадському житті, інтеграція в місцеві освітні й професійні спільноти та можливість долучатися до політичного процесу підвищують рівень соціальної інтеграції, дозволяючи мігрантам одночасно зберігати свою культурну самобутність та набувати нових соціальних зв'язків. Це забезпечує розвиток моделей інтеграції, де мігранти, взаємодіючи з місцевим населенням, можуть сприяти формуванню нових соціокультурних норм, що відображають багатокультурний характер суспільства [41].

Ще одним важливим аспектом є роль освіти в соціалізації дітей мігрантів. Мультикультурна освіта здатна сприяти міжкультурному діалогу, заохочуючи молодь до пізнання власної культури й до розуміння цінностей інших. Вона не тільки надає молодим людям знання, необхідні для активної участі в житті суспільства, а й формує навички, що допомагають долати культурні бар'єри, сприяючи виникненню соціальної згуртованості. Завдяки такому підходу освітня система стає важливим інструментом збереження культурного різноманіття, яке, проте, не перешкоджає створенню єдиного національного простору.

Водночас ринок праці та економічна інтеграція є ключовими елементами в процесі адаптації мігрантів. Наявність гідних умов праці для мігрантів, а також відповідний соціальний захист знижують ризики маргіналізації та полегшують інтеграцію в суспільство. Участь у трудовому житті дозволяє мігрантам не лише забезпечити себе й свої родини, але й сприяє їх економічній і соціальній незалежності, що полегшує інтеграційний процес. При цьому економічна інтеграція є взаємовигідною: вона сприяє економічному розвитку країни, розширюючи її трудові ресурси, і створює платформу для інтеграції мігрантів у суспільне життя [58].

Важливо розуміти, що процес соціокультурної адаптації мігрантів залежить від багатьох факторів, які можуть як полегшувати, так і ускладнювати інтеграцію до нового суспільства. Досягнення ефективної інтеграції вимагає гнучкого та збалансованого підходу, який враховує як індивідуальні особливості мігрантів, так і специфіку приймаючого суспільства. На цьому етапі особливого значення набувають фактори, що впливають на соціокультурну адаптацію, зокрема мовні бар'єри, культурні відмінності, економічні можливості та наявність підтримки з боку соціальних інститутів.

Існують також серйозні труднощі та бар'єри, які можуть перешкоджати успішній інтеграції мігрантів, обмежувати доступ до ресурсів та соціальних можливостей. Аналіз цих факторів, а також розгляд потенційних перешкод на

шляху до інтеграції дозволяє глибше зрозуміти процес адаптації мігрантів і визначити шляхи для створення сприятливих умов, які сприятимуть побудові гармонійного та інклюзивного суспільства [35].

Варто детально розглянути кожен із цих аспектів, що впливають на адаптацію різних етнічних груп мігрантів, таких як латиноамериканці, африканці, мігранти з країн Східної та Південно-Східної Азії та Близького Сходу, оскільки кожна з них має свої особливості інтеграції.

Однією з найбільших перешкод на шляху суспільної інтеграції та адаптації мігрантів перш за все виступає мовний бар'єр. Для латиноамериканських мігрантів, зокрема в США, іспанська мова є рідною та широко поширеною, особливо в південних і західних штатах. Це полегшує комунікацію з місцевими громадами, проте одночасно ускладнює опанування англійської мови для повноцінної інтеграції. Натомість мігранти з країн Азії часто стикаються з більшими труднощами, оскільки більшість з них не володіє жодною із західних мов. Водночас для африканських мігрантів з колишніх англо чи франкомовних колоній мовний бар'єр може бути менш вираженим, хоча культура нової країни все ж залишається для них складною для адаптації [14].

Важливим аспектом є і певні стереотипи, які сформувались відносно мігрантів з тих чи інших країн та регіонів. Так, латиноамериканці, особливо в США, часто стикаються зі стереотипами, пов'язаними з незаконною міграцією та низьким соціально-економічним статусом мігрантів. Мігранти з країн Азії, хоча і мають високий рівень зайнятості в технологічному та науковому секторах, все ж можуть страждати від того, що їх сприймають здебільшого як некваліфіковану та низькооплачувану робочу силу. Мусульманські мігранти з Близького Сходу можуть зазнавати дискомфорт через упереджені стереотипи, пов'язані з тероризмом, що може посилювати їх соціальну ізоляцію. За таких умов мігранти змушені шукати підтримки у межах власної етнічної спільноти. Це підкреслює важливість здійснення виваженої політики, яка

забезпечуватиме рівні можливості та доступ до ресурсів для всіх жителів країни незалежно від їхнього походження [50].

Ще одним бар'єром є правовий статус мігрантів, який визначає доступ до багатьох соціальних і економічних благ. Нелегальні мігранти часто залишаються без права на офіційне працевлаштування, медичні послуги та освіти, що призводить до їх маргіналізації та соціальної ізоляції. Навіть для легальних мігрантів можливості для отримання громадянства або забезпечення певних прав може бути обмежений через бюрократичні процедури або жорсткі правила. Це вимагає інформування мігрантів щодо їх прав, що дає їм змогу уникати експлуатації та створює базу для формування почуття безпеки й соціальної приналежності [55].

Економічна інтеграція є не менш важливим аспектом, оскільки доступ до ринку праці є визначальним для соціальної інтеграції мігрантів. Латиноамериканські мігранти часто займають низькооплачувані посади в сільському господарстві, будівництві та сфері послуг, що ускладнює їх соціальну мобільність. Мігранти з країн Сходу зазвичай працюють у галузі науки, техніки та медицини, проте ця ізольованість у межах певних професійних сфер діяльності також обмежує їх культурні контакти з іншими групами. Африканські мігранти часто працюють у менш престижних секторах, що знижує їх соціальний статус і посилює почуття ізоляції та соціальної дискримінації. Для близькосхідних мігрантів економічні можливості залежать від рівня кваліфікації: висококваліфіковані мігранти працюють у бізнес структурах або медичній сфері, тоді як низькокваліфіковані змушені шукати низькооплачувану роботу, що також призводить до економічних труднощів. Забезпечення можливостей для працевлаштування з гідними умовами роботи та надання доступу до освітніх програм для перекваліфікації могли б значно підвищити рівень економічної інтеграції, полегшуючи адаптацію та знижуючи економічну нерівність [19].

Важливе значення має міграційний вплив і на еволюцію американських культурних традицій. Відмінності у культурних традиціях представників

різних етнічних груп, які мігрують до Сполучених Штатів, суттєво впливають на інтеграційний процес, причому ці виклики мають різне вираження для кожної групи. Для азійських громад, зокрема китайської та індійської, характерно збереження традиційних цінностей, що часто суперечать культурі приймаючої країни. Це може створювати труднощі для другого покоління мігрантів, які намагаються балансувати між двома культурними системами. Латиноамериканці, з іншого боку, мають більш схожі на західні соціокультурні цінності, однак їх релігійні переконання й традиції також іноді призводять до напруженості у відносинах з місцевими мешканцями. Трапляються випадки, коли мігранти з країн Африки стикаються з упередженим ставленням, що ускладнює їх соціальну та культурну інтеграцію і формує бар'єри у взаємодії з місцевими громадами. Для мігрантів з Близького Сходу, особливо мусульманських, відмінності у релігійних практиках та повсякденних звичаях (наприклад, одяг) також можуть ускладнювати процес їх суспільної інтеграції.

Така ситуація вимагає створення простору для культурного обміну, що дозволяє запобігти формуванню стереотипів. Політика підтримки культурного обміну та діалогу допоможе формувати зв'язки між різними культурними групами, заохочуючи мігрантів зберігати свої традиції, водночас поважаючи культуру приймаючої країни [40].

Труднощі, пов'язані з інтеграцією тих чи інших етнічних груп мігрантів, сприяли формуванню етнічних анклавів – місць, де мігранти могли зберігати свою культурну ідентичність і традиції. Такі анклави, як латиноамериканські, китайські або корейські, допомагали мігрантам комунікувати між собою, проте обмежували їх інтеграцію до американського суспільства.

Незважаючи на виклики, процес інтеграції мігрантів сприяв еволюції американської культури. Вихідці з країн Латинської Америки та Азії суттєво вплинули на різноманітні аспекти суспільного життя США, зокрема на розвиток музичного мистецтва, кіно, кулінарію та мову. Латиноамериканська музика, така як сальса, регетон та меренге, інтегрувалась в американську поп-культуру, ставши невід'ємною частиною музичної культури США. Азійські та

афроамериканські музичні впливи сприяли появі таких напрямів музичного мистецтва, як джаз, хіп-хоп та інші музичні жанри, які стали символами американської культури.

Американський кінематограф також зазнав значного впливу міграційних процесів. Мігранти з різних країн брали участь у розвитку Голлівуду, працюючи акторами, режисерами та сценаристами, привносячи у фільми свої унікальні культурні елементи та досвід адаптації до нового середовища. Це сприяло тому, що кінематограф став одним із основних засобів відображення багатокультурності американського суспільства. У фільмах відображались теми культурної взаємодії, соціальних викликів, які виникали у процесі інтеграції мігрантів.

Водночас, культурний вплив не обмежувався лише кінематографом, але охоплював й інші важливі аспекти життя, зокрема гастрономію. Кухня стала одним із найбільш яскравих показників культурного впливу мігрантів на американське суспільство. Кулінарні традиції багатьох країн завдяки мігрантам швидко стали невід'ємною частиною повсякденного життя американців. З іншого боку, це відображає процес суспільної інтеграції мігрантів. Популяризація етнічної кухні стала символом мультикультурності країни та демонстрацією того, як мігранти привносять свої традиції в нове середовище, водночас сприяючи культурному взаємозбагаченню.

Поряд з гастрономією, мовна ситуація в США також зазнала значних змін під впливом міграційних процесів. Іспанська мова, зокрема, стала другою за поширеністю в таких регіонах, як Південний Захід США та Флорида. Багатомовність стала звичною практикою в освіті, медіа та бізнесі, що відображає прагнення мігрантів зберігати свою культурну ідентичність. Водночас, американська культура також мала зворотний вплив на мігрантів, сприяючи їх адаптації [66].

Отже, інтеграція мігрантів є складним процесом, який залежить від багатьох факторів, що можуть як полегшувати, так і ускладнювати адаптацію. Мовні та культурні бар'єри, проблеми з набуттям правового статусу,

стереотипні уявлення є лише частиною викликів, з якими стикаються мігранти у процесі соціокультурної адаптації. Тому для досягнення гармонійного суспільства важливо впроваджувати комплексні інтеграційні програми, які забезпечуватимуть підтримку у вивченні мови, сприятимуть культурному обміну, гарантують рівний доступ до соціальних прав та допомагають подолати економічні та соціальні бар'єри. Тільки комплексний підхід забезпечить повноцінну інтеграцію, сприяючи розвитку інклюзивного та згуртованого суспільства, де культурне розмаїття виступає не бар'єром, а ресурсом для збагачення та розвитку.

У процесі адаптації до нового середовища мігранти та їх діти стикалися з багатьма культурними та соціальними викликами, які відіграли важливу роль у формуванні американського мультикультурного суспільства. Процес адаптації відбувався на різних рівнях – від економічної інтеграції до збереження та трансформації культурної ідентичності. Він супроводжувався як труднощами, так і можливостями для взаємного культурного збагачення американського суспільства, що зміцнило мультикультурну природу країни.

Одним із найбільших викликів для новоприбулих мігрантів стало мовне питання, оскільки недостатнє володіння англійською мовою значно ускладнювало їх доступ до освіти, роботи та інтеграції в суспільне життя. Для багатьох дітей мігрантів школи ставали місцем культурного перехрестя, де вони можуть навчатись, зберігаючи водночас традиції та звичаї своїх родин [29].

Отже, збільшення чисельності афроамериканської, азійської, латиноамериканської та інших етнічних спільнот сприяло формуванню більш різноманітного суспільства, в якому представники різних культур мають можливість зберігати свою ідентичність, водночас інтегруючись у загальний соціальний простір.

3.3. Мультикультурні трансформації в США у XXI ст.: тенденції та перспективи

Сполучені Штати, історично являючись країною мігрантів, у XXI ст. зазнають динамічних і багатовимірних мультикультурних змін. Після кількох хвиль масової міграції з різних континентів, у тому числі з Латинської Америки, Азії та Африки, сучасне американське суспільство являє собою складну мозаїку етнічних, культурних і релігійних груп, кожна з яких не лише зберігає власну ідентичність, але й здійснює вагомий внесок у формування національної культури.

Розвиток мультикультуралізму в XXI ст. є як закономірним процесом, так і викликом для Сполучених Штатів, оскільки зростання культурної різноманітності вимагає формування нових моделей інтеграції мігрантів, створення умов для розвитку інклюзивного суспільства і підтримки етнокультурної самобутності. Зокрема, стрімке зростання азійської, латиноамериканської та афроамериканської спільнот суттєво змінює етно-демографічний ландшафт США. За даними переписів останніх десятиліть, латиноамериканці стали однією з найбільших етнічних груп у США, що значно змінило етнічний склад населення у таких штатах, як Каліфорнія, Техас та Флорида. Це зростання викликане як природним приростом, так і міграційними процесами, що, своєю чергою, впливає на культурну складову громадського життя в цих регіонах [27].

Азійська спільнота, яка включає вихідців із Китаю, Індії, Філіппін, В'єтнаму та інших країн, демонструє найбільший відсотковий приріст серед етнічних груп у США. Згідно з даними переписів, це зростання значною мірою обумовлено високим рівнем кваліфікації мігрантів, що сприяє розвитку науки, технологій та медицини. Водночас, зростання чисельності спільноти призводить до появи культурних анклавів та збереження культурної ідентичності, що також впливає на мовну політику й освітню системи [101].

Афроамериканська спільнота, яка історично відіграла важливу роль у формуванні американської культури, продовжує зростати як чисельно, так і

політично. За останні десятиліття було досягнуто певних зрушень у боротьбі за рівноправність і соціальну справедливість, і це сприяє активізації рухів за права людини та інклюзію.

В умовах зростаючого культурного різноманіття державна політика США спрямована на розробку та впровадження законів і програм, які забезпечують захист прав мігрантів. Одним із прикладів є «National Integration Program», яка діє з 2015 р. і пропонує безкоштовні мовні курси для дорослих мігрантів у 20 штатах. Програма також надає консультації з питань працевлаштування та юридичної підтримки, що дозволяє мігрантам швидше адаптуватися до нових умов життя. Ще одним прикладом є ініціатива «Citizenship and Integration Grant Program», яка щорічно виділяє понад 10 мільйонів доларів організаціям, що займаються підтримкою мігрантів у процесі їх натуралізації. З моменту запуску програми у 2009 р. понад 250 000 осіб отримали допомогу у підготовці до отримання громадянства [1]. Законодавчі акти, спрямовані на забезпечення рівних можливостей, стали важливими інструментами держави у формуванні інклюзивного суспільства. Державна політика XXI ст. підкреслює важливість мультикультуралізму та врахування етнокультурних відмінностей, адже саме ці заходи сприяють гармонійному розвитку суспільства в умовах зростання міграційних потоків і культурного розмаїття.

Одним із важливих законодавчих актів початку 2000-х рр. став Закон про справедливість у працевлаштуванні та забезпечення рівних можливостей (Employment Non-Discrimination Act, ENDA), який був ухвалений у багатьох штатах США, а також на федеральному рівні [61]. Цей закон спрямований на захист прав мігрантів та етнічних меншин у працевлаштуванні, забезпечуючи рівні можливості для всіх працівників незалежно від їх національного походження.

Ще одним важливим документом є програма Dream Act (DACA), започаткована в 2001 р. та розширена в 2012 р. Ця програма надає можливість молодим мігрантам, які прибули до США в дитячому віці, отримати доступ до навчання та роботи. Dream Act став своєрідним символом інклюзивної

політики XXI ст., оскільки надає дітям-мігрантам шанс інтегруватись до американського суспільства, отримуючи освіту та робочі місця нарівні з іншими громадянами. Станом на 2022 р., понад 700 000 молодих мігрантів скористалися можливостями, які надає ця програма. Наприклад, за даними USCIS, 96% учасників DACA працюють або навчаються, а середній дохід сімей зростає на 50% після отримання дозволу на роботу через цю програму. Такі успішні приклади, як приклад Ізабель Гонсалес, яка, завдяки DACA, отримала ступінь у сфері медицини і працює у Нью-Йорку, демонструють, як ця ініціатива допомагає молодим мігрантам інтегруватися в американське суспільство [57].

У сфері освіти в XXI ст. також було впроваджено кілька важливих програм, спрямованих на інтеграцію дітей-мігрантів. Однією з ключових ініціатив є Bilingual Education Act, що спрямована на підтримку двомовної освіти та вивчення англійської мови як другої для дітей, які не є носіями англійської. Наприклад, програма «Dual Language Immersion» у Лос-Анджелесі дозволяє дітям вивчати англійську мову паралельно зі збереженням своєї рідної мови. За даними Міністерства освіти Каліфорнії, такі програми показують збільшення успішності серед учнів-мігрантів на 15% порівняно з традиційними підходами [23]. Крім того, програми ESL (English as a Second Language), такі як ініціатива «New York State Bilingual Common Core Initiative», отримують федеральну підтримку, що дозволяє адаптувати освітні матеріали до потреб багатомовних учнів. Це значно покращує інтеграцію дітей-мігрантів у систему освіти США, дозволяючи їм здобувати освіту високої якості без втрати культурної ідентичності [80].

Варто зазначити також Національну програму з навчання міжкультурних компетенцій (National Intercultural Competence Training Program), яка була розроблена в 2018 р. для державних установ і освітніх закладів з метою підвищення толерантності. Ця програма забезпечує навчання працівників шкіл, медичних закладів та органів місцевої влади, щоб вони могли краще розуміти потреби мігрантів і сприяти їх успішній інтеграції [33].

Іншим важливим кроком стало ухвалення низки законів щодо захисту прав релігійних та етнічних меншин, зокрема Religious Freedom Restoration Act. Згодом закон був оновлений. Так, у 2020 р. до нього було додано нові положення щодо захисту релігійних прав мусульманських, єврейських та інших громад [42].

Політика, спрямована на захист культурного розмаїття, спонукала до прийняття нових нормативно-правових актів та здійснення інституційних змін, що забезпечують інклюзію всіх етнічних і культурних груп до суспільного життя. Наприклад, закони про недопущення дискримінації, такі як «Civil Rights Act», і програми, що сприяють двомовній освіті, створюють умови, у яких американці різного походження можуть зберігати свою культурну ідентичність, водночас беручи участь у громадському житті країни. Завдяки цьому американська ідентичність перестає бути статичною і набуває більш інклюзивного характеру, де етнічні та культурні особливості сприймаються як частина загальнонаціональної культури.

Сьогодні образ «американця» більше не обмежується певним етнічним чи культурним типом, а охоплює ширший спектр ідентичностей, що відображає реалії мультикультурного суспільства. У сучасному суспільстві все більше американців сприймають мультикультурність як невід'ємну складову національної ідентичності. Це відображається в різних сферах культурного життя – від музики й кулінарії до літератури та медіа. Наприклад, як ми вже зазначали вище, етнічна музика, така як латиноамериканська, африканська та азійська, інтегрується у загальноамериканське культурне середовище та стає частиною американської популярної культури. Кулінарні традиції різних народів світу, також символізують мультикультурний характер американського суспільства. Це створює відчуття приналежності до єдиної нації, яка водночас визнає цінність культурного розмаїття.

Ця відкритість до різноманітності підкреслює цінність індивідуальності та дозволяє вихідцям з різних культурних середовищ співіснувати, не втрачаючи власної ідентичності. Американська ідентичність стає більш

динамічною та гнучкою, що особливо важливо в умовах глобалізації, коли вплив різних культур стає неминучим. Сучасні американці все більше асоціюють свою національну ідентичність з такими цінностями, як свобода, толерантність і рівність, що підсилюється підтримкою держави в питаннях культурного обміну та інтеграції [41].

Однією з головних інституцій, які підтримують ці зміни, є освітня система, що адаптується до нових реалій культурного розмаїття. Державні програми, такі як ESL, а також різні культурні та мовні курси, забезпечують дітям мігрантів можливість зберегти свою культурну ідентичність і водночас успішно інтегруватися до американського суспільства. Освітні інституції стали центрами крос-культурного діалогу, що сприяє створенню простору, в якому майбутні покоління можуть приймати ідеї мультикультурності як частину своєї національної ідентичності. Таким чином, зростання уваги до культурного різноманіття у сфері освіти демонструє, що нова американська ідентичність може бути різноманітною та при цьому зберігати спільні національні цінності.

Не менш важливу роль відіграють громадські організації та культурні центри, які стають місцем підтримки для мігрантів. У великих містах, де мультикультурність особливо відчутна, ці організації сприяють інтеграції, зміцнюють міжетнічні зв'язки та допомагають громадянам різного походження відчувати себе частиною єдиної спільноти. Наприклад, програма «Welcoming America», яка діє у штатах Джорджія та Міннесота, організовує тренінги для місцевих громад із міжкультурної компетенції та підтримує мігрантів у пошуку роботи та адаптації. «Fiesta DC», щорічний фестиваль у Вашингтоні, що збирає громади з Латинської Америки, сприяючи зміцненню культурних зв'язків і формуючи позитивний образ мігрантів у місцевому суспільстві. Така участь різних етнічних груп у громадському житті допомагає утвердити розуміння, що бути американцем – це не обов'язково дотримуватись однакових традицій, а, швидше, визнати спільні права та цінності, які об'єднують націю [67].

Таким чином, поняття «американець» сьогодні розширюється, щоб включити різні етнічні, релігійні та культурні складові, які стають частиною ширшої національної ідентичності. Мультикультуралізм допомагає перетворити національну ідентичність на живий організм, здатний адаптуватись до змін, що сприяє розвитку більш толерантного та інклюзивного суспільства. Це також відображається в адаптації ідеї «американської мрії», яка сьогодні асоціюється не лише з економічним успіхом, а й із можливістю жити відповідно до своїх культурних цінностей, не відчуваючи необхідності асимілюватися чи відмовлятися від своєї ідентичності.

Мультикультуралізм, хоча і створює сприятливі умови для збереження культурного розмаїття, водночас несе певні виклики. Державна політика у XXI ст. намагається подолати ці виклики, створюючи інклюзивне середовище, яке сприяє рівності для всіх етнічних груп. Проте для досягнення довготривалої єдності та формування спільної національної ідентичності потрібні не лише політичні кроки, а й активний розвиток міжкультурного діалогу та підтримка громадянської освіти. Усе це створює фундамент для майбутнього, в якому американська ідентичність може стати моделлю для інших мультикультурних суспільств, де єдність національних цінностей поєднується з повагою до культурного розмаїття.

Одним із ключових напрямів підтримки мультикультуралізму є подальший розвиток двомовної освіти, яка вже стала невід'ємною частиною американської освітньої системи. Двомовна освіта не лише забезпечує рівні можливості для різних етнічних груп, але й знайомить американців з іншими культурами, розвиваючи взаємоповагу та громадянську згуртованість. У такому середовищі мовна різноманітність стає ресурсом, що сприяє ефективному міжкультурному спілкуванню – основі для злагоди у мультикультурному суспільстві.

Також невід'ємною частиною стратегії для подолання викликів мультикультуралізму. Посилення антидискримінаційного законодавства на всіх рівнях, організація і проведення відповідні тренінги для шкіл, компаній і

державних установ допоможуть створити більш інклюзивне середовище та зменшити упередження. Важливу роль у цьому процесі відіграють громадські організації, які не тільки сприяють просвітницьким кампаніям, а й допомагають формувати суспільну свідомість щодо рівності прав та можливостей для всіх громадян, незалежно від їх етнічного походження.

Ще один важливий крок, який сприяє розвитку мультикультуралізму, – це громадянська освіта, яка може стати основою для виховання толерантного та відповідального суспільства. Освітні програми, що охоплюють теми громадянських прав і культурного розмаїття, допоможуть молоді розвинути навички ефективного міжкультурного спілкування. Включення до навчальних програм відповідних дисциплін з історії мультикультуралізму, правових дисциплін, наведення прикладів успішної інтеграції допомогатиме формувати покоління, здатні жити й працювати у багатокультурному середовищі. Це закладає основу для формування громадян, які усвідомлюють важливість культурного розмаїття як складової національної єдності.

Значущою є підтримка міжкультурного діалогу на рівні місцевих громад. Громадські організації, культурні та релігійні центри створюють платформи для взаємодії між різними етнічними та релігійними групами, допомагаючи долати бар'єри, які іноді виникають через культурні відмінності. Підтримка державою таких ініціатив через фінансування культурних програм, свят і фестивалів сприяє створенню середовища, де люди мають змогу не лише зберігати свої традиції, але й ділитися ними з іншими. Це допомагає формувати спільну культурну ідентичність, яка об'єднує людей різного походження та розвиває загальне розуміння й взаємоповагу.

Мультикультурність, як важливий аспект американської ідентичності, може в подальшому стати одним із важливих аспектів національної політики [36]. Утвердження мультикультурності як складової національної етнополітики може бути досягнуто шляхом реалізації культурних ініціатив, державної підтримки мистецьких проєктів, які відображають різноманітність, та популяризації історій успішної інтеграції. Це сприятиме тому, що

американська ідентичність буде сприйматись як така, що охоплює багатство культур, а не обмежується певною етнічною або культурною традицією.

Незважаючи на позитивні тенденції розвитку мультикультуралізму, США продовжують стикатися з численними викликами, що вимагають додаткових зусиль з боку держави та суспільства. Зокрема, мова йде про «етнічні анклав», які утворюють групи мігрантів, які об'єднуються за етнічним принципом, що особливо помітно у великих містах. Такі анклав забезпечують збереження культурної ідентичності та сприяють підтримці зв'язків між членами спільноти, але водночас обмежують міжкультурний діалог і знижують рівень соціальної інтеграції. Якщо етнічні групи існують у замкнених просторах без значної взаємодії з ширшим суспільством, це може призвести до соціальної ізоляції та навіть до посилення культурних відмінностей, що підриває загальну єдність країни [45]. Для подолання цих проблем держава має активно розвивати політику, спрямовану на сприяння міжкультурній інтеграції через забезпечення доступу до освіти, соціальних послуг та працевлаштування.

Освіта є одним із найпотужніших інструментів інтеграції, особливо для дітей мігрантів. Надаючи рівний доступ до якісної освіти, держава створює можливості для соціалізації та взаємодії між дітьми, які представляють різні країни, регіони та культури, в спільному середовищі, що сприяє формуванню міжкультурних зв'язків і зменшенню культурних бар'єрів. Зокрема, програми двомовної освіти не тільки допомагають мігрантам зберігати свою культурну ідентичність, але й знайомлять решту суспільства з новими мовами і культурними традиціями, що розвиває взаємоповагу та створює основу для громадянської згуртованості.

Розробка програм, які враховують специфічні потреби мігрантів, таких як мовна підтримка, психологічна допомога та консультації з адаптації, допомагатиме мігрантам ефективніше інтегруватись до американського суспільства та зменшує ризик ізоляції. Коли етнічні громади мають рівний доступ до соціальних послуг, це дозволяє їм більше взаємодіяти з іншими

спільнотами, що сприяє зміцненню міжкультурних зв'язків і розвитку інклюзивного суспільства. Ринок праці також є важливим елементом інтеграції мігрантів. Програми, що підтримують працевлаштування мігрантів, мають враховувати мовні та культурні особливості, надаючи рівні можливості для професійного зростання. Включення мігрантів у робочі колективи сприяє розвитку міжкультурного обміну, що знижує соціальні бар'єри та підвищує рівень згуртованості. Водночас важливо враховувати, що культурна адаптація на робочих місцях сприяє подоланню стереотипів і формує загальну інклюзивну культуру, де представники різних етнічних груп можуть взаємодіяти як рівноправні члени суспільства.

Попри реалізацію вказаних ініціатив, США стикаються з новими викликами, які вимагатимуть від держави й суспільства активної адаптації та впровадження інноваційних рішень. Один із таких викликів полягає в уникненні конфліктів між культурними та релігійними групами, що можуть виникати через різницю в цінностях та звичаях. Ситуації, в яких певні культурні практики сприймаються негативно іншими етнічними групами, можуть створювати напруженість, яка перешкоджає ефективній інтеграції. Це потребуватиме активного міжкультурного діалогу, де кожна сторона матиме змогу висловити свої потреби та знайти спільні точки дотику. Підтримка громадських організацій, що спеціалізуються на посередництві в конфліктах і розбудові діалогу, стане необхідною для подолання цих труднощів.

Крім того, по мірі зростання мультикультурності країни уряд стикається з проблемами, пов'язаними із забезпеченням рівності у правах та можливостях без виникнення почуття несправедливості з боку деяких груп населення. Це може бути пов'язано із запровадженням спеціальних програм для мігрантів, які інколи викликають суспільні дискусії щодо того, чи є така допомога справедливою по відношенню до корінного населення. Пошук балансу між підтримкою мігрантів та забезпеченням рівності можливостей для всіх є важливим аспектом політики мультикультуралізму, який потребуватиме гнучких та зважених рішень [76].

Щоб успішно подолати майбутні виклики, пов'язані з мультикультуралізмом, уряд США має зосередитись на зміцненні громадянської освіти, яка відіграє ключову роль у формуванні толерантного суспільства, здатного до міжкультурного діалогу. Громадянська освіта допомагає майбутнім поколінням усвідомити важливість культурного розмаїття, розвиває навички спілкування та взаємодії з представниками інших культур, формуючи в них позитивне ставлення до етнічного розмаїття як частини американської ідентичності. Поглиблення цієї освіти дозволить краще інтегрувати різні культурні групи та запобігти конфліктам і непорозумінням, що виникають через культурні відмінності.

Інтеграція передбачає включення до шкільних і університетських програм вивчення історії мультикультуралізму, прав людини та громадянських обов'язків має на меті створити міцний фундамент для розвитку інклюзивного суспільства. Вивчення історії мультикультуралізму зосереджує увагу на ключових подіях і процесах, які сформували сучасні Сполучені Штати як багатокультурну націю, сприяючи кращому розумінню потреб мігрантських груп, а також їх внеску в розвиток культури країни. Додатково курси про права людини знайомлять студентів із принципами рівності та поваги до прав особистості, що особливо важливо у суспільстві з високим рівнем етнічного та культурного розмаїття. Громадянська освіта таким чином формує свідоме, толерантне покоління, яке здатне сприймати інші культури як рівноправні складові американської ідентичності, що, своєю чергою, сприяє злагодженому співіснуванню різних етнічних груп у суспільстві.

Крім того, розвиток культурних ініціатив на рівні місцевих громад є ще одним важливим напрямом, що допомагає зміцнити зв'язки між культурними групами. Підтримка культурного обміну шляхом організації святкових заходів, фестивалів, виставок та інших громадських заходів створює простір для взаємодії різних етнічних груп і підвищує рівень їхньої взаємоповаги та розуміння. Наприклад, фестивалі, що відображають культурні особливості етнічних груп, дозволяють американцям знайомитися з традиціями різних

народів, а також сприяють розвитку почуття єдності та спільної відповідальності за майбутнє країни. Важливо, щоб держава активно підтримувала такі ініціативи через фінансування культурних заходів і програм, що допомагають зберігати культурну спадщину та водночас сприяють інтеграції мігрантів у загальну національну культуру.

Підтримка культурного обміну та громадських заходів також є важливим інструментом у формуванні спільної культурної ідентичності. Вона дозволяє кожній культурі зберігати свої унікальні особливості, водночас створюючи основу для формування загальноамериканської ідентичності, яка поєднує різноманітні етнічні та культурні традиції. Завдяки цьому підходу американське суспільство зможе зберегти мультикультурний характер і водночас уникнути соціальної ізоляції окремих культурних груп, що сприяє більшій соціальній згуртованості. Розширення подібних програм сприятиме зміцненню зв'язків між громадам та забезпечуватиме стабільний розвиток інклюзивного суспільства.

Отже, майбутнє мультикультуралізму в США має значні перспективи, проте його розвиток вимагатиме гнучких підходів і значних зусиль для подолання низки викликів. В умовах зростаючого культурного розмаїття існує ризик, що різні етнічні та культурні групи можуть залишатись ізольованими одна від одної, що призводить, як зазначалося вище, до створення замкнених етнічних анклавів. Для успішного подолання цієї проблеми необхідно застосовувати гнучкі підходи, спрямовані на стимулювання міжкультурних контактів і розвиток інклюзивних політик на всіх рівнях – від освітніх установ до ринку праці.

Забезпечення рівності можливостей – це ще один важливий аспект для успішного розвитку мультикультуралізму в США. Інклюзивна освіта, яка включає програми для дітей мігрантів, курси з громадянської освіти та міжкультурної комунікації, дозволяє сформувати толерантне та відповідальне суспільство. Освіта не тільки сприяє інтеграції дітей мігрантів, а й готує нові покоління до життя в багатокультурному середовищі, формуючи в них

відповідальне ставлення до необхідності збереження культурного розмаїття як невід'ємної частини американської ідентичності. Важливо також забезпечити рівні можливості для працевлаштування та доступу до отримання соціальних послуг, що дозволить мігрантам інтегруватись в економічну систему, отримуючи стабільну зайнятість і соціальний захист. Це підвищить рівень їхньої соціальної інтеграції та сприятиме економічній стабільності країни загалом.

Підтримка громадянської згуртованості є ще однією важливою складовою для розвитку мультикультуралізму. Надання доступних соціальних послуг, які враховують потреби різних культурних груп, дозволяє мігрантам почуватись частиною суспільства та знижує ризики ізоляції. Доступ до отримання медичних та освітніх послуг, мовної підтримки та психологічної допомоги, сприяють ефективній адаптації мігрантів та зменшують культурні бар'єри. Важливу роль відіграють також громадські організації, які допомагають мігрантам інтегруватись у суспільне життя, організовуючи культурні обміни, тренінги та інші ініціативи, що сприяють міжкультурному діалогу.

Таким чином, розвиток гармонійного мультикультурного суспільства потребує активної участі держави, освітніх установ, культурних та громадських організацій. Підтримка інклюзивної освіти, розвиток міжкультурного діалогу, забезпечення рівності можливостей на ринку праці та надання соціальних послуг сприятимуть тому, що американська ідентичність стане більш відкритою, інклюзивною та гнучкою. Це, у свою чергу, призведе до того, що США розглядатимуться як приклад держави, в якій сформувалось мультикультурне суспільство, країни, де культурне розмаїття розглядається не як перешкода, а як ресурс для подальшого розвитку.

ВИСНОВКИ

За матеріалами нашого дослідження можна зробити наступні висновки.

Міграція є багатовимірним явищем, яке одночасно впливає на різні аспекти розвитку Сполучених Штатів Америки, створюючи як додаткові можливості, так і виклики для країни. Постійний вплив переселенців з різних куточків світу перетворив США на «націю мігрантів».

Протягом ХХ – першої чверті ХХІ ст. міграційна політика в США зазнала значних змін. Якщо протягом 1920-х рр. в країні були прийняті міграційні закони, які віддавали перевагу європейським мігрантам і значно обмежували можливості для прибуття переселенців з інших регіонів світу, то в 1965 р. вступив у дію закон, що скасував обмеження для мігрантів з Азії, Африки та Латинської Америки. Ухвалення вказаного закону стало переломним моментом і в майбутньому призвело до кардинальної зміни географії міграційних потоків, спрямованих до США. Якщо до середини 1960-х рр. більшість мігрантів, які прямували до Сполучених Штатів Америки, були вихідцями з країн Європи, то після 1965 р. в структурі міграційного потоку до США суттєво зросла кількість переселенців з країн Латинської Америки, Східної та Південно-Східної Азії, Близького Сходу, Африки.

Подальша еволюція міграційної політики США – від Закону 1965 р., який скасував етнічні квоти, до сучасних ініціатив на кшталт DACA, – свідчить про поступовий перехід уряду від здійснення жорсткої міграційної політики до проведення більш інклюзивної політики. Це сприяло формуванню в Сполучених Штатах мультикультурного суспільства. Водночас, деякі державні програми, наприклад політика Zero Tolerance або Migrant Protection Protocols (MPP), викликали серйозну критику в США через надмірно жорсткі обмежувальні заходи щодо мігрантів.

На сучасному етапі міграція є важливим фактором розвитку США, забезпечуючи не лише демографічне зростання, але й економічну конкурентоспроможність країни. Мігранти здійснюють значний внесок у розвиток різних галузей економіки, таких як сільське господарство,

будівництво, технології, медицина, сфера обслуговування та інноваційний сектор. Наприклад, у високотехнологічних галузях працює значна частка висококваліфікованих кадрів, які є вихідцями з країн Східної та Південно-Східної Азії. У той же час, досить часто мігранти заповнюють вакансії, які є непривабливими для місцевого населення.

Однією з головних проблем для США є нелегальна міграція. Неконтрольовані міграційні потоки призводять до перенасичення ринку праці, зростання безробіття серед некваліфікованих працівників та збільшення соціальної напруженості, а також створюють загрозу національній безпеці країни. Це вказує на необхідність формування збалансованої політики управління міграційними потоками, яка б враховувала інтереси як мігрантів, так і місцевого населення.

Протягом останніх десятиліть США стали однією з найбільш мультикультурних країн світу. Значне зростання потоку мігрантів з країн Латинської Америки, Азії та Африки суттєво змінило етно-демографічну структуру населення Сполучених Штатів. Так, кількість вихідців з латиноамериканських країн, які проживають на території США, зросла з 6% у 1980 р. до 19% у 2020 р., чисельність переселенців з держав Азії становить близько 7% населення Сполучених Штатів.

Не менш важливим аспектом є мультикультурний вплив міграції. Міграційні потоки суттєво вплинула на етнокультурний ландшафт США, зробивши його більш різноманітним. Кінострічки та література, створені мігрантами, їх музичні та кулінарні традиції стали невід'ємною частиною американської культури. Наприклад, етнічна музика сприяє еволюції популярних жанрів, а етнічні кулінарні традиції поступово стають такими ж звичними, як і традиційні американські страви. Вказані процеси значною мірою впливають на формування сучасного американського суспільства, яке стає дедалі більш мультикультурним. На сучасному етапі рушіями мультикультурних змін у США багато в чому виступають мігранти з країн Латинської Америки та Східної Азії.

У соціальному контексті важливим завданням держави є адаптація та інтеграція мігрантів. Традиційна асиміляція може сприяти забезпеченню соціальної однорідності суспільства, але призведе до втрати ідентичності, тоді як мультикультурний підхід дозволить мігрантам зберігати культуру та водночас брати участь у суспільному житті. Різні моделі, такі як концепція «плавильного котла» чи політика мультикультуралізму, підкреслюють важливість дотримання балансу між збереженням культурної ідентичності мігрантів і їх соціальною інтеграцією.

Адаптація мігрантів впливає на всі аспекти суспільного життя в США, сприяючи інтеграції та збереженню культурного різноманіття різних етнічних груп мігрантів. Водночас, ступінь суспільної інтеграції різних етнічних груп мігрантів не є однаковою. Одні етнічні групи порівняно швидко інтегруються до американського суспільства, у той час як інші інтегруються набагато повільніше.

Недостатній рівень володіння англійською мовою, культурні бар'єри та труднощі з працевлаштуванням залишаються основними перешкодами для адаптації мігрантів. Відсутність доступу до якісної освіти, медичних послуг та житла призводять до часткової ізоляції мігрантів та формування етнічних анклавів. Такі анклавні частоти стають джерелами соціальної та культурної ізоляції, що ускладнює суспільну інтеграцію мігрантів. У подальшому така анклавізація може призвести до фрагментації американського суспільства.

Інтеграційні програми, що долають мовні бар'єри й економічну ізоляцію, є ключовими для збереження гармонійного та інклюзивного суспільства, де різноманіття стає ресурсом для подальшого розвитку. На урядовому рівні було запроваджено ряд інтеграційних програм, таких як Bilingual Education Act, ESL, а також ініціативи з професійної підготовки мігрантів. Реалізація вказаних ініціатив значно покращила ситуацію, сприяючи створенню більш інклюзивного середовища. Важливим є також розвиток міжкультурного діалогу шляхом організації культурних заходів, фестивалів і платформ для обміну досвідом між етнічними спільнотами, що

сприятиме підвищенню рівня толерантності в країні. Запровадження міжкультурного підходу до шкільних освітніх програм дозволить сформувати покоління, яке сприйматиме етнокультурне різноманіття як основу національної єдності США. Крім того, регулярний моніторинг ефективності інтеграційних програм забезпечить їх адаптивність до нових викликів і підвищить результативність у створенні інклюзивного суспільства.

Таким чином, міграція відіграє важливу роль у розвитку США, впливаючи на економіку, культуру та соціальну структуру країни. Значний наплив мігрантів вимагає здійснення комплексної міграційної політики, яка включає реформування міграційного законодавства, запровадження соціальних програм і міжкультурного діалогу, що сприятимуть гармонізації суспільного життя в умовах культурного різноманіття. У той же час, міграція є не лише викликом, але й ресурсом, який формує США як одну з найбільш мультикультурних і найбільш динамічних країн світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Border Security, Economic Opportunity, and Immigration Modernization Act of 2013 (S.744). U.S. Congress, 2013. URL: <https://www.congress.gov/bill/113th-congress/senate-bill/744> (дата звернення: 05.12.2024).
2. Displaced Persons Act of 1948. U.S. Congress, 1948. URL: <https://uscode.house.gov/statviewer.htm?volume=62&page=1009#> (дата звернення: 05.12.2024).
3. Chinese Exclusion Act: law of May 6, 1882 / U.S. Congress. URL: <https://www.archives.gov/milestone-documents/chinese-exclusion-act> (дата звернення: 05.12.2024).
4. Homeland Security Act of 2002: law of Nov. 25, 2002 / Department of Homeland Security. URL: <https://www.dhs.gov/homeland-security-act-2002> (дата звернення: 05.12.2024).
5. H.R.1177 - U.S. Citizenship Act of 2021: bill of Feb. 18, 2021 / U.S. Congress. URL: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/1177> (дата звернення: 05.12.2024).
6. Illegal Immigration Reform and Immigrant Responsibility Act of 1996: law of Sept. 30, 1996 / U.S. Congress. URL: <https://www.congress.gov/bill/104th-congress/house-bill/2202> (дата звернення: 05.12.2024).
7. Immigration and Nationality Act of 1965 (Hart-Celler Act): law of Oct. 3, 1965 / U.S. Congress. URL: <https://www.congress.gov/bill/89th-congress/house-bill/2580> (дата звернення: 05.12.2024).
8. Immigration Reform and Control Act of 1986: Public Law No. 99-603, Nov. 6, 1986, 100 Stat. 3359 / U.S. Congress. URL: <https://www.congress.gov/bill/99th-congress/house-bill/3810> (дата звернення: 05.12.2024).

9. Secure Fence Act of 2006: H.R. 6061, Oct. 26, 2006 / 109th U.S. Congress. URL: <https://www.congress.gov/bill/109th-congress/house-bill/6061> (дата звернення: 05.12.2024).
10. The Immigration and Nationality Act of 1965: Public Law No. 89-236, Oct. 3, 1965, 79 Stat. 911 / U.S. Congress. URL: <https://www.congress.gov/bill/89th-congress/house-bill/2580> (дата звернення: 05.12.2024).
11. Козачук О. О. Національне питання у внутрішній політиці США та Канади: порівняльний аналіз. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2020. 160 с.
12. Малиновська О. М. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії. Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2018. 472 с.
13. Alba R., & Nee V. *Remaking the American Mainstream: Assimilation and Contemporary Immigration*. Harvard University Press, Cambridge. 2003. 359 p.
14. Alba R., Logan J., Lutz A., & Stults B. Only English by the Third Generation? Loss and Preservation of the Mother Tongue among the Grandchildren of Contemporary Immigrants. *Demography*. 39 (3). 2002. P. 467-484.
15. Baker C. N. Cuban Migration and the Mariel Boatlift. In *Migration and Refugee Policies: A Comparative Perspective*, edited by John W. Franke, New York: Routledge. 2012. 225–240.
16. Baker C. *New York and the Great Migration: A Study of the Impact of the Puerto Rican Migration on New York City*. New York: Columbia University Press. 1991. 312 p.
17. Baker C. The Cuban Exodus: A Study of Cuban Migration to the United States. *Latin American Perspectives*. 21 (4). 1994. P. 93–107.
18. Borjas G. J. The Labor Demand Curve Is Downward Sloping: Reexamining the Impact of Immigration on the Labor Market. *The Quarterly Journal of Economics*. 118 (4). 2003. P. 1335–1374.

19. Borjas G. J. *We Wanted Workers: Unraveling the Immigration Narrative*. New York: W.W. Norton & Company, 2016, 238 p.
20. Brimelow P. *Alien Nation: Common Sense About America's Immigration Disaster* / 1st ed. New York: Random House, 1995. 327 p.
21. Carter S. B., Gartner S. S., Haines M. R., Olmstead A. L., Sutch R., & Wright, G. *Historical Statistics of the United States: Earliest Times to the Present, Millennial Edition*. Cambridge: Cambridge University Press. 2006. 4. 432 p.
22. Castles S., & Miller M. J. *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. New York: Palgrave Macmillan, 2003, 338 p.
23. Castles S. & Miller M. J. *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. 4th ed. New York: Guilford Press, 2009, 393 p.
24. Chavez L. R. *The Latino Threat: Constructing Immigrants, Citizens, and the Nation*. Stanford: Stanford University Press. 2008. 301 p.
25. Crawford J. *Educating English Learners: Language Diversity in the Classroom*. Los Angeles: Bilingual Education Services, 2004, 379 p.
26. Committee on Population. *The Integration of Immigrants into American Society*. Division of Behavioral and Social Sciences and Education. Washington, DC: The National Academies Press, 2015. 458 c.
27. Flores A., Lopez M. H. & Krogstad J. M. U.S. Hispanic Population Reached New High in 2019, but Growth Slowed. *Pew Research Center*, Washington, DC, 2019. 23 p.
28. Garcia J. A. *Latino Politics in America: Community, Culture, and Interests*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2011. 312 p.
29. Gándara P. & Contreras F. *The Latino Education Crisis: The Consequences of Failed Social Policies*. Cambridge: Harvard University Press. 2009. 384 p.
30. Glaeser E. L. & Gottlieb J. D. The Wealth of Cities: Agglomeration Economies and Spatial Equilibrium in the United States. *Journal of Economic Perspectives*. 26 (3). 2012. P. 71–92.

31. Gordon M. *Assimilation in American Life: The Role of Race, Religion, and National Origins*. New York: Oxford University Press. 1964. 288 p.
32. Gregory J. N. *The Southern Diaspora: How the Great Migrations of Black and White Southerners Transformed America*. Chapel Hill: University of North Carolina Press. 2005. 384 p.
33. Grosfoguel R. *Decolonizing Intercultural Education: Toward a Multicultural and Antiracist Approach*. London: Routledge, 2021, 234 p.
34. Hainmueller J. & Hopkins D. J. Public Attitudes Toward Immigration. *Annual Review of Political Science*, 17, Palo Alto, California, 2014, 225–249.
35. Heckmann F. & Schnapper D. *The Integration of Immigrants in European Societies: National Differences and Trends of Convergence*. Stuttgart: Lucius & Lucius,. 2003. 285 p.
36. Huntington S. P. *Who Are We? The Challenges to America's National Identity*. New York: Simon & Schuster. 2004. 428 p.
37. Jones-Correa M. *Between Two Nations: The Political Predicament of Latinos in New York City*. Ithaca: Cornell University Press. 1998. 256 p.
38. King D. *Making Americans: Immigration, Race and the Origins of the Diverse Democracy*. Cambridge: Harvard University Press. 2000. 324 p.
39. Koch S. *Ukrainian Refugees in the U.S.: Current Trends and Impact*. San Diego: U.S. Immigration Policy Center. 2023. 98 p.
40. Kymlicka W. *Multicultural Citizenship: A Liberal Theory of Minority Rights*. Oxford: Oxford University Press, 1995, 248 p.
41. Kymlicka W. The Rise and Fall of Multiculturalism? *New Debates on Inclusion and Accommodation in Diverse Societies*. *International Social Science Journal*. 61 (199). 2010, P. 97–112.
42. Laycock D. *Religious Liberty and the Culture Wars*. *University of Illinois Law Review*. 2018 (3). 2018. P. 839–875.
43. Lee E. *A Theory of Migration*. *Demography*. 3 (1). *Washington, DC*, 1966. P. 47–57.

44. Lee E. *The Making of Asian America: A History*. New York: Simon & Schuster, 2015, 368 p.
45. Logan J. R., Zhang W. & Alba R. Immigrant Enclaves and Ethnic Communities in New York and Los Angeles. *American Sociological Review*, 67(2), 2002, 299–322.
46. Maddison A. *Historical Statistics of the World Economy: 1-2008 AD*. Groningen: Groningen Growth and Development Centre, University of Groningen, 2010, 654 p.
47. Mann C. C. *Dust Bowl: The Southern Plains in the 1930s*. Oxford: Oxford University Press, 2000, 320 p.
48. Martin S. F. *A Nation of Immigrants*. New York: Cambridge University Press, 2010, 256 p.
49. Massey D. S., Arango J., Hugo G., Kouaouci A., Pellegrino A., & Taylor J. E. Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development Review*, 19(3), 1993, 431–466.
50. Massey D. S. & Denton N. A. *American Apartheid: Segregation and the Making of the Underclass*. Cambridge: Harvard University Press. 1993. 352 p.
51. Massey D. S. & Pren K. Unintended Consequences of US Immigration Policy: Explaining the Post-1965 Surge from Latin America. *Population and Development Review*. 38 (1). 2012. P. 1–29.
52. Massey D. S., Durand J. & Malone N. J. *Beyond Smoke and Mirrors: Mexican Immigration in an Era of Economic Integration*. New York: Russell Sage Foundation, 2002. 352 p.
53. Massey D. S. & Rios E. P. M. Mexican Migration to the United States: A Statistical Assessment. *The Journal of Economic Perspectives*, Vol. 20, no. 1, 2006, 115–136.
54. Massey D. S., Durand J. & Pren K. A. Why Border Enforcement Backfired. *American Journal of Sociology*. 121 (5). 2016. P.1157–1600.

55. Menjívar C. & Abrego L. J. Legal Violence: Immigration Law and the Lives of Central American Immigrants. *American Journal of Sociology*. 117 (5). 2012. P. 1380–1421.
56. *National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine*. The Integration of Immigrants into American Society. Panel on the Integration of Immigrants into American Society, M.C. Waters and M.G. Pineau (Eds.). Washington, DC: The National Academies Press, 2015, 458 p.
57. Nicholls W. J. *The DREAMers: How the Undocumented Youth Movement Transformed the Immigrant Rights Debate*. Stanford: Stanford University Press, 2013, 312 p.
58. Nieto S. *The Light in Their Eyes: Creating Multicultural Learning Communities*. New York: Teachers College Press, 2010, 256 p.
59. Ngai M. M. *Impossible Subjects: Illegal Aliens and the Making of Modern America*. Princeton: Princeton University Press, 2004, 400 p.
60. Nussbaum M. C. *Creating Capabilities: The Human Development Approach*. Cambridge: Harvard University Press, 2011, 384 p.
61. Oppenheimer D. B. & Masri S. A. *The Legal Battle Against Employment Discrimination: ENDA and Beyond*. In *Employment Discrimination Law and Litigation* (2nd ed.), New York: Practising Law Institute, 2016, 112–135 p.
62. Pagnini D. L. & Morgan S. P. Intermarriage and Social Distance Among U.S. Immigrants at the Turn of the Century. *American Journal of Sociology*, 96(2), 1990, 405–432.
63. Park J. Z. & Yoo G. J. *Second-Generation Asian American Pan-Ethnicity: Contemporary Asian America*. New York: New York University Press, 2014, 289 p.
64. Passel J. S. & Cohn D. V. *Mexican Immigrants in the United States*. *Pew Research Center*, 2019, 52 p.
65. Piore M. J. *Birds of Passage: Migrant Labor and Industrial Societies*. Cambridge: Cambridge University Press, 1979, 274 p.

66. Portes A. & Rumbaut R. G. *Immigrant America: A Portrait*. Berkeley: University of California Press, 2014, 496 p.
67. Putnam R. D. E Pluribus Unum: Diversity and Community in the Twenty-first Century. *Scandinavian Political Studies*. 30 (2), 2007, 137–174.
68. Rawls J. *A Theory of Justice*. Cambridge: Harvard University Press, 1971, 392 p.
69. Reitz J. G. Assessing Multiculturalism as a Behavioural Theory and Policy. In B. Burstein & J. G. Reitz (Eds.), *Multiculturalism and Social Cohesion: Potentials and Challenges of Diversity*, New York: Springer, 2009, 1–30.
70. Rosenblum M. R. & Meissner D. *The Deportation Dilemma: Reconciling Tough and Humane Enforcement*. Migration Policy Institute, 2014, 64 p.
71. Sen A. *Identity and Violence: The Illusion of Destiny*. New York: W.W. Norton & Company, 2006, 256 p.
72. Telles E. E. & Ortiz V. *Generations of Exclusion: Mexican Americans, Assimilation, and Race*. New York: Russell Sage Foundation, 2008, 352 p.
73. Taylor K.-Y. *From #BlackLivesMatter to Black Liberation*. Chicago: Haymarket Books, 2016, 320 p.
74. Tienda M. Demography and the Social Contract. *Demography*, 39(4), 2002, 587–616.
75. Tolnay S. E. & Beck E. M. Racial Segregation and the Great Migration. *Sociological Spectrum*, 21(1), 2001, 1–17.
76. Vertovec S. Super-diversity and Its Implications. *Ethnic and Racial Studies*, 30(6), Abingdon, Oxon, 2015, 1024–1054.
77. Vigil J. Latino Workers in the United States: A Demographic Overview. *American Behavioral Scientist*, vol. 50, no. 5, Thousand Oaks, CA, 2007, 648–657.
78. Wilkerson I. *The Warmth of Other Suns: The Epic Story of America's Great Migration*. New York: Random House, 2010, 640 p.
79. Wright J. *Assessing Multiculturalism as a Behavioural Theory and Policy*. Oxford: Oxford University Press, 2015, 320 p.

80. Wright W. E. *Foundations for Teaching English Language Learners: Research, Theory, Policy, and Practice* (2nd ed.). Philadelphia: Caslon Publishing, 2015, 398 p.
81. Young I. M. *Justice and the Politics of Difference*. Princeton: Princeton University Press, 1990, 368 p.
82. Zolberg A. R. *A Nation by Design: Immigration Policy in the Fashioning of America*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2006, 432 p.
83. American Immigration Council. *Understanding DAPA and Its Challenges*. 2021. URL: <https://www.americanimmigrationcouncil.org> (дата звернення: 15.07.2024).
84. Attorney General Announces Zero-Tolerance Policy for Criminal Illegal Entry. U.S. Department of Justice. URL: <https://www.justice.gov/opa/pr/attorney-general-announces-zero-tolerance-policy-criminal-illegal-entry> (дата звернення: 23.07.2024).
85. Brookings Institution. *The economic impact of immigration in the United States*. 2023. URL: <https://www.brookings.edu> (дата звернення: 08.11.2024).
86. Bureau of Economic Analysis (BEA). *National Economic Accounts. U.S. Department of Commerce*. URL: <https://www.bea.gov/data/economic-accounts/national> (дата звернення: 31.07.2024).
87. Department of Homeland Security. *Yearbook of Immigration Statistics*. URL: <https://ohss.dhs.gov/topics/immigration/yearbook> (дата звернення: 16.09.2024).
88. Encyclopaedia Britannica. *United States: Government and Society*. URL: <https://www.britannica.com/place/United-States> (дата звернення: 01.11.2024).
89. Encyclopaedia Britannica. *United States - Geography, Economy, and Culture*. URL: <https://www.britannica.com/place/United-States> (дата звернення: 07.07.2024).

90. Federal Reserve. *Economic Research Data*. URL: <https://www.federalreserve.gov/econres/economic-research-data.htm> (дата звернення: 02.10.2024).
91. Final Rule on Public Charge Ground of Inadmissibility. U.S. Citizenship and Immigration Services. URL: <https://www.uscis.gov/archive/final-rule-on-public-charge-ground-of-inadmissibility> (дата звернення: 30.11.2024).
92. Gonzalez-Barrera A. *More Mexicans Leaving than Coming to the U.S.* Washington, DC: Pew Research Center, 2015. URL: http://www.pewhispanic.org/files/2015/11/2015-11-19_mexican-immigration_FINAL.pdf (дата звернення: 12.08.2024).
93. Jordan M. & Shear M. D. Biden Ends 'Travel Ban' and Begins Reversing Trump-Era Immigration Policies. *The New York Times*, 2021. URL: <https://www.nytimes.com/2021/01/20/us/biden-travel-ban.html> (дата звернення: 18.06.2024).
94. Migration Policy Institute. *Venezuelan Migration to the United States*. Migration Policy Institute. URL: https://www.migrationpolicy.org/article/venezuelan-immigrants-united-states?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 05.12.2024).
95. Migration Policy Institute. *Analysis of the Border Security, Economic Opportunity, and Immigration Modernization Act of 2013*. 2013. URL: <https://www.migrationpolicy.org/research/remaking-us-green-card-system-legal-immigration-under-border-security-economic-opportunity> (дата звернення: 22.06.2024).
96. National Immigration Law Center. *Deferred Action for Parents of Americans and Lawful Permanent Residents (DAPA) Overview*. 2016. URL: https://www.nilc.org/wp-content/uploads/2015/10/DAPA-DACA-FAQ-2015-03-02.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 25.06.2024).
97. National Immigration Law Center. *Understanding the Muslim Ban: A Timeline of the Executive Orders and Court Challenges*. 2017. URL: <https://www.nilc.org> (дата звернення: 04.08.2024).

98. Passel J. S., Cohn D. V. and Gonzalez-Barrera A. *Population Decline of Unauthorized Immigrants Stalls, May Have Reversed*. Washington, DC: Pew Research Center, 2013. URL: <http://www.pewhispanic.org/files/2013/09/Unauthorized-Sept-2013-FINAL.pdf> (дата звернення: 03.10.2024).
99. Pew Research Center. *Demographic trends in the United States. 2023*. URL: <https://www.pewresearch.org/short-reads/2024/09/27/u-s-immigrant-population-in-2023-saw-largest-increase-in-more-than-20-years/> (дата звернення: 15.10.2024).
100. Pew Research Center. *Hispanic Population in the United States Statistical Portrait. 2020*. URL: <https://www.pewresearch.org> (дата звернення: 10.10.2024).
101. Pew Research Center. *Key Facts About Asian Americans, a Diverse and Growing Population*. Pew Research Center, 2017. URL: https://www.pewresearch.org/short-reads/2021/04/29/key-facts-about-asian-americans/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 05.12.2024).
102. Pew Research Center. *Key facts about U.S. immigration policies and Biden's proposed changes. 2023*. URL: <https://www.pewresearch.org> (дата звернення: 18.10.2024).
103. Pew Research Center. *Modern Immigration Wave Brings 59 Million to U.S., Driving Population Growth and Change Through 2065: Views of Immigration's Impact on U.S. Society Mixed*. Washington, DC. URL: <https://www.pewresearch.org/race-and-ethnicity/2015/09/28/chapter-2-immigrations-impact-on-past-and-future-u-s-population-change/> (дата звернення: 29.11.2024).
104. Pew Research Center. *The Latino Population in the United States: 2021*. Pew Research Center, 2021. URL: https://www.pewresearch.org/race-and-ethnicity/fact-sheet/latinos-in-the-us-fact-sheet/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 05.12.2024).

105. Remarks by the President on Immigration, June 15, 2012. *Obama White House Archives*. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2012/06/15/remarks-president-immigration> (дата звернення: 10.06.2024).
106. State of Texas v. United States. *CourtListener*. URL: <https://www.courtlistener.com/docket/4151457/state-of-texas-v-united-states/> (дата звернення: 03.06.2024).
107. UNHCR. Global Trends: Forced Displacement in 2017. United Nations High Commissioner for Refugees, 2017. URL: <https://www.unhcr.org/news/news-releases/forced-displacement-above-68m-2017-new-global-deal-refugees-critical> (дата звернення: 05.12.2024).
108. U.S. Census Bureau. Census of Population and Housing, 1960. URL: https://www.census.gov/programs-surveys/decennial-census/data/tables.1960.List_1894226346.html (дата звернення: 05.12.2024).
109. U.S. Census Bureau. Current Population Survey, 2023. URL: <https://www.census.gov/topics/population.html> (дата звернення: 05.12.2024).
110. U.S. Census Bureau. Fifteenth Census of the United States: Population, 1930. URL: https://www.census.gov/programs-surveys/decennial-census/data/tables.1930.List_1894226346.html#list-tab-List_1894226346 (дата звернення: 05.12.2024).
111. U.S. Census Bureau. Historical Statistics of the United States, Colonial Times to 1970. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1975. URL: https://www.census.gov/library/publications/1975/compendia/hist_stats_colonial-1970.html?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 05.12.2024).
112. U.S. Census Bureau. 1990 Census of Population and Housing, 1990. URL: https://www.census.gov/library/publications/1992/dec/cp-1.html?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 05.12.2024).

113. U.S. Citizenship and Immigration Services. Citizenship and Naturalization. USCIS, 2020. URL: https://www.uscis.gov/sites/default/files/document/reports/2020-USCIS-Statistical-Annual-Report.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 05.12.2024).
114. U.S. Citizenship and Immigration Services. Family-Based Immigration. USCIS, 2020. URL: https://www.uscis.gov/sites/default/files/document/reports/2020-USCIS-Statistical-Annual-Report.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 05.12.2024).
115. U.S. Department of Homeland Security. Yearbook of Immigration Statistics: 2013 Lawful Permanent Residents. Washington, DC: U.S. Department of Homeland Security, Office of Immigration Statistics, 2014. URL: <https://www.dhs.gov/publication/yearbook-immigration-statistics-2013-lawful-permanent-residents> (дата звернення: 25.10.2024).
116. U.S. Citizenship and Immigration Services. Citizenship and Integration Grant Program. 2023. URL: <https://www.uscis.gov> (дата звернення: 22.06.2024).
117. U.S. Department of Education. Improving Educational Opportunities for English Learners and Immigrant Students: Funding and Initiatives Under the Obama Administration. 2013. URL: <https://www.ed.gov> (дата звернення: 24.09.2024).
118. U.S. Department of Homeland Security. Migrant Protection Protocols (MPP) Overview. 2019. URL: <https://www.dhs.gov> (дата звернення: 15.11.2024).
119. U.S. Department of Homeland Security (DHS). Termination of the Migrant Protection Protocols Program. 2021. URL: <https://www.dhs.gov> (дата звернення: 08.07.2024).
120. U.S. Department of Homeland Security. Yearbook of Immigration Statistics: Refugee arrivals by region and country of nationality: fiscal years 2013 to 2022. Washington, DC: U.S. Department of Homeland Security, Office of

- Immigration Statistics, 2022. URL:
https://www.dhs.gov/sites/default/files/2024-02/2023_0818_plcy_yearbook_immigration_statistics_fy2022.pdf (дата звернення: 09.09.2024).
121. White House. Fact Sheet: President Biden Sends Immigration Bill to Congress as Part of His Commitment to Modernize the Immigration System. 2021. URL: <https://www.whitehouse.gov> (дата звернення: 17.10.2024).
122. World Bank. Population, total and urban population for the United States. 2023. URL:
<https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=US> (дата звернення: 20.08.2024).
123. World Bank. World Development Indicators. URL:
<https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators> (дата звернення: 05.08.2024).

Харківський національний
університет ім. В.Н. Каразіна,
м. Харків

Екзаменаційній комісії
із захисту магістерських робіт
студентів спеціальності
291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та
регіональні студії

05. 12. 2024 р.

ЗОВНІШНЯ РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу магістра
студентки спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії»,

Белої Маргарити Андріївни

на тему:

«Міграційні процеси і проблема мультикультурності в США»

Сполучені Штати Америки є найбільш високорозвиненою державою сучасного світу, та мають значний вплив на міжнародній арені. В зв'язку з цим важливе значення має вивчення факторів, що впливають на розвиток цієї країни. Зокрема, суттєву роль у процесі формування та розвитку Сполучених Штатів завжди відігравала міграція. Міграційні процеси багато в чому обумовили характер та специфіку економічного, соціального, політичного і культурного розвитку США. Саме міграційні потоки на сучасному етапі визначають особливості мультикультурних трансформацій у Сполучених Штатах Америки. Вищезазначене і обумовлює актуальність теми, магістерського дослідження М.А. Белої.

У дипломній роботі М.А. Белої досліджуються міграційні процеси та проблема мультикультурності в США. Структура дипломної роботи є чіткою, логічною та послідовною. У першому розділі розглянуто джерельну та науково-теоретичну базу роботи, проаналізовано понятійно-категоріальний апарат дослідження, складено соціально-економічний та політичний профіль Сполучених Штатів Америки.

В другому розділі з'ясовано географію міграційних потоків до США в другій половині ХХ – першій чверті ХХІ ст. Виявлено специфіку

регіональної локалізації міграційних потоків на території Сполучених Штатів. Окрему увагу автор приділила дослідженню особливостей міграційної політики США.

В третьому розділі проаналізовано вплив міграційних процесів на етно-демографічну структуру США. Розкрито особливості соціокультурної адаптації мігрантів. Висвітлено основні тенденції мультикультурних трансформацій у США в XXI ст.

У процесі підготовки дипломної роботи автор продемонструвала вміння аналізувати зібрану інформацію, а також робити самостійні висновки та узагальнення. Всі поставлені в роботі завдання були успішно виконані. Основні положення та висновки роботи заперечень не викликають.

Даючи в цілому високу оцінку роботі М.А. Белої, тим не менш, слід висловити й певні зауваження. Серед недоліків варто назвати наявність у магістерській роботі деяких повторів. Також у процесі написання кваліфікаційної роботи автору варто було б залучити більше наукових праць вітчизняних вчених. Втім, вказані недоліки носять частковий характер, можуть бути виправлені та не впливають на загальний зміст роботи.

Представлена на захист робота є самостійним науковим дослідженням, та повністю відповідає вимогам, які висуваються до робіт відповідного кваліфікаційного рівня. За умов успішного захисту в екзаменаційній комісії робота М.А. Белої заслуговує на позитивну оцінку, а її автор – надання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Рецензент:

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політології,
соціології і культурології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди

Юлія КАЛЮЖНА

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну магістерську роботу студентки спеціальності
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Белої Маргарити Андріївни

на тему:

«Міграційні процеси і проблема мультикультурності в США»

05. 12. 2024 р.

М.А. Белая обрала одну із складних і в той же час актуальних тем, яка стосується вивчення впливу міграційних процесів на проблему мультикультурності в Сполучених Штатах Америки.

М.А. Белая своєчасно підійшла до вибору теми кваліфікаційної роботи, регулярно відвідувала консультації. У процесі написання дипломної роботи виявила себе як студентка схильна до наукового пошуку.

Під час роботи над темою М.А. Белая опрацювала значний обсяг джерел та наукової літератури з теми дослідження. Це дало можливість автору розглянути джерельну та наукову базу дослідження, розглянути понятійно-категоріальний апарат дослідження, скласти соціально-економічний та політичний профіль США, дослідити географію міграційних потоків до США в другій половині ХХ – першій чверті ХХІ ст.; проаналізувати особливості міграційної політики США; виявити специфіку регіональної локалізації міграційних потоків на території Сполучених Штатів Америки; дослідити вплив міграційних процесів на етно-демографічну структуру населення США; розкрити особливості соціокультурної адаптації та суспільної інтеграції мігрантів; висвітлити мультикультурні трансформації в США у ХХІ ст.

Зміст дипломної роботи, як і її оформлення, не викликають суттєвих зауважень. Матеріал в роботі викладено з дотриманням внутрішньої логіки. Мету дослідження було досягнуто, завдання, які поставлено на початку роботи, розв'язано. Кваліфікаційна робота М.А. Белої може бути допущена до захисту в державній екзаменаційній комісії та заслуговує на позитивну оцінку.

Науковий керівник:

кандидат історичних наук,
доцент кафедри світової політики
дипломатії та туристичного бізнесу

М.Ю. ОНАЦЬКИЙ